

**UCHWAŁA NR XV/152/2020
RADY GMINY BARGŁÓW KOŚCIELNY**

z dnia 29 grudnia 2020 r.

w sprawie przyjęcia „Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2030”

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 poz. 713 z późn. zm.) oraz art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 poz. 1876), poz. uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2030 ” stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Bargłów Kościelny .

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Gminy

Jarosław Kukliński

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bargłów Kościelny na lata 2021-2030

Spis treści

I.	Wstęp	4
II.	Zgodność celów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych z celami polskich strategii na różnych poziomach oraz z polskim ustawodawstwem.....	4
2.1.	Narodowa Strategia Integracji Społecznej	4
2.2.	Strategią Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2030.....	5
2.3.	Powiatowa Strategia Rozwoju Powiatu Augustowskiego do 2020 r.	6
2.4	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Augustowskiego na lata 2017-2022.....	7
2.4.	Podstawy prawne w zakresie planowania polityki społecznej w Unii Europejskiej	8
III.	Charakterystyka Gminy Bargłów Kościelny	9
3.1	Położenie geograficzne Gminy Bargłów Kościelny.....	9
3.2	Środowisko przyrodnicze	12
3.3	Turystyka i wypoczynek.....	15
3.4	Rynek pracy	17
3.5	Sytuacja mieszkaniowa	18
3.6	Ochrona zdrowia	18
3.7	Edukacja.....	18
3.8	Rolnictwo	19
IV.	Diagnoza sytuacji społecznej na terenie Gminy Bargłów Kościelny.....	19
4.1	Pomoc Społeczna w Gminie Bargłów Kościelny	19
4.2	Bezrobocie	25
4.3	Niepelnosprawność i problemy osób starszych	27

4.4	Uzależnienia.....	30
4.5	Ubóstwo	31
4.6	Bezdomność	33
4.7	Przestępczość.....	33
V.	Analiza SWOT	36
VI.	Misja, Priorytety i Cele strategiczne. Działania i wskaźniki osiągnięcia celów strategicznych.....	42
VII.	Wdrażanie i monitoring Strategii.....	48
VIII.	Źródła finansowania	49
IX.	Zakończenie.....	49

I. Wstęp

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych ma stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk występujących w obrębie danej społeczności), które oceniane są negatywnie. Dokument charakteryzuje w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji rozwiązujących kwestie społeczne podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

Konieczność opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art.17 ust.1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r.

II. Zgodność celów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych z celami polskich strategii na różnych poziomach oraz z polskim ustawodawstwem

Zgodność z krajowymi i lokalnymi strategiami

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bargłów Kościelny zgodna jest z innymi dokumentami strategicznymi, wśród których wskazać można:

2.1. Narodowa Strategia Integracji Społecznej

To dokument przygotowany przez Zespół Zadaniowy d.s. Reintegracji Społecznej. Cele pracy nad Strategią określono jako pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej UE stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Realizacja konkretnych działań prowadzić ma do następujących efektów:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,
- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

Cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bargłów Kościelny zgodne są z priorytetami Narodowej Strategii Integracji Społecznej określonymi jako:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym;
- poprawa jakości kształcenia;
- upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy;
- rekompensowanie deficytu rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci;

- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego;
- ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych;
- ograniczenie bezrobocia długookresowego;
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży;
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród niepełnosprawnych;
- zwiększenie liczby uczestników w Aktywnej Polityce Rynku Pracy - ALMP (z ang. Active Labor Market Policy);
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego;
- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności;
- powszechne ubezpieczenie zdrowotne;
- kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego;

2.2.Strategią Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2030

Ważnym dokumentem, który należy brać pod uwagę konstruując strategiczne cele i kierunki rozwiązywania problemów społecznych na terenie gminy, jest Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego.

Misją województwa: Ambitne Podlaskie

W 2030 roku Podlaskie widziane jest jako przedsiębiorcze, partnerskie, perspektywiczne. Ambitnie? Tak, ale credo wizji rozwoju brzmi właśnie: Ambitne Podlaskie. Najważniejszy dokument strategiczny, który wyznacza kierunki polityki regionalnej naszego województwa. To wyjątkowy region. A jego największy potencjał stanowią mieszkańcy, którzy silnie utożsamiają się ze swoją „małą ojczyzną”. Są przedsiębiorczy, pracowici, kreatywni. Niestety, wieloletnia dysproporcja pomiędzy naszym regionem a innymi rejonami kraju, powoduje, że rozwój gospodarczy i związana z nim jakość życia wciąż odbiegają od poziomu innych regionów.

Autorzy dokumentu do generalnych celów długookresowych strategii województwa podlaskiego zaliczyli:

Cel strategiczny zasobni mieszkańcy będzie realizowany przez następujące cele operacyjne:

1.Kompetentni mieszkańcy;

Główne kierunki interwencji:

1.Szkolnictwo wyższe na potrzeby inteligentnych specjalizacji regionu;

2.Szkolnictwo zawodowe dopasowane do potrzeb rynku pracy, współpracujące w procesie kształcenia z pracodawcami;

3.Kształcenie ustawiczne powszechne i wykorzystujące potencjał regionalnych instytucji edukacyjnych zgodne z potrzebami rozwijającej się gospodarki regionu;

4.Wysokiej jakości edukacja cyfrowa powszechna na wszystkich etapach kształcenia;

5. Rozwój kompetencji kluczowych i talentów uczniów we wszystkich szkołach; Doskonalenie kadry nauczycieli pod kątem nowoczesnych metod kształcenia i potrzeb rozwijającego się regionalnego popytu na kompetencje.

2. Aktywni mieszkańcy;

Główne kierunki interwencji:

1. Wspieranie mieszkańców, w tym imigrantów w zdobywaniu i rozwijaniu kompetencji we wszystkich etapach życia;

2. Działania w kierunku wzrostu aktywności zawodowej mieszkańców, w tym osób o utrudnionym dostępie do rynku pracy;

3. Rozwój oferty kulturalnej, edukacyjnej, sportowej oraz innych form realizacji aktywności społecznych;

4. Rozwój usług medycznych i związanych ze starzeniem się społeczeństwa;

5. Wspieranie rodzin w opiece nad dzieckiem i osobami zależnymi.

3. Przestrzeń wysokiej jakości.

Główne kierunki interwencji:

1. Rozwój i modernizacja infrastruktury komunikacyjnej oraz różnych form transportu;

2. Rozwój funkcji węzła komunikacyjnego w transporcie osobowym i towarowym;

3. Rozwój i modernizacja infrastruktury i przestrzeni dla usług medycznych i związanych ze starzeniem się społeczeństwa;

4. Rozwój i modernizacja infrastruktury edukacyjnej i kulturowej;

5. Rozwój i modernizacja infrastruktury ochrony środowiska i przestrzeni dla gospodarki o obiegu zamkniętym;

6. Działania związane z zapobieganiem i ograniczaniem skutków zmian klimatu;

7. Ochrona zasobów przyrodniczych i wartości krajobrazowych;

8. Wspieranie działań rewitalizacyjnych i związanych z odnową wsi;

9. Wspieranie rozwoju nowoczesnych przestrzeni dla biznesu (m.in. tereny inwestycyjne, przestrzenie coworkingowe, inkubatory przedsiębiorczości, parki naukowo-technologiczne i przemysłowe).

2.3. Powiatowa Strategia Rozwoju Powiatu Augustowskiego do 2020 r.

W 2002 roku Rada powiatu Augustowskiego opracowała dokument pod nazwą „Powiatowa Strategia Rozwoju Powiatu Augustowskiego do 2020 r”, którego celem było przedstawienie obecnej sytuacji powiatu ujmując ogólną charakterystykę powiatu, dane demograficzno - społeczne, opis stanu gospodarki, infrastruktury technicznej i sytuacji finansowej powiatu. Informacje te, pozwoliły na przedstawienie bilansu korzystnych oraz niekorzystnych cech społecznych rozwoju regionu, zdiagnozowanie barier i przeszkód oraz

opracowanie dokumentu umożliwiającego sprawne i racjonalne działanie w kierunku rozwiązywania m. in. problemów społecznych.

Nie ulega jednak wątpliwości, że przy projektowaniu działań strategicznych należy wziąć pod uwagę problemy społeczne akcentowane w niniejszym opracowaniu.

❖ Misja Rozwoju tej strategii to:

Powiat Augustowski obszarem zrównoważonego rozwoju i wzrostu poziomu życia jego mieszkańców poprzez efektywne wykorzystanie zasobów lokalnych przy poszanowaniu walorów kulturowych regionu

❖ Cel strategiczny A: Infrastruktura techniczna

A. 1. Modernizacja układu komunikacyjnego Powiatu Augustowskiego

A.2. Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska przyrodniczego poprzez proekologiczny rozwój infrastruktury technicznej

❖ Cel strategiczny B: Infrastruktura społeczna

B.1. Rozwój systemu edukacji uwzględniający potrzeby rynkowe

B.2. Poprawa dostępności do obiektów sportowych i rekreacyjnych

B.3. Poprawa dostępności i jakości usług medycznych

B.4. Rozszerzenie dostępności i podwyższanie standardu usług w sferze pomocy społecznej

B.5. Wspieranie i umacnianie rodziny w wypełnianiu jej funkcji

B.6. Kształtowanie i zaspakajanie potrzeb kulturalnych wśród społeczeństwa lokalnego oraz ochrona dziedzictwa kulturowego

B.7. Poprawa systemu bezpieczeństwa publicznego

B.8. Rozwój lokalnej infrastruktury społeczeństwa informacyjnego

B.9. Rozwój instytucjonalny powiatowych jednostek organizacyjnych

2.4 Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Augustowskiego na lata 2017-2022

Strategia realizowana będzie poprzez następujące cele operacyjne:

- Wsparcie osób bezrobotnych i poszukujących pracy
- Pomoc rodzinom w wypełnianiu podstawowych funkcji oraz dzieciom pozbawionym opieki
- Zapobieganie i ograniczenie zjawiska uzależnienia i przemocy w rodzinie
- Wspieranie i rozwijanie działań na rzecz rodzin i osób znajdujących się w sytuacji kryzysowej oraz dotkniętych różnymi uzależnieniami

- Zwiększenie aktywności społecznej i przeciwdziałanie wykluczeniu osób niepełnosprawnych, starszych i długotrwale chorych
- Zapewnienie kompleksowego wsparcia dla osób niepełnosprawnych, starszych i długotrwale chorych

2.4. Podstawy prawne w zakresie planowania polityki społecznej w Unii Europejskiej

W 2002 roku w Nicei, Rada Europejska przyjęła cztery cele zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego na terenie Unii Europejskiej, a mianowicie:

- zwiększanie udziału w zatrudnieniu i dostępu do środków, praw, dóbr i usług,
- zapobieganie ryzyku wykluczenia społecznego,
- pomoc dla najbardziej potrzebujących,
- mobilizacja wszystkich odpowiednich instytucji (aktorów/organizacji ze sfery polityki, gospodarki oraz życia społecznego).

Istotne w tej kwestii jest także to, że Polska bierze udział w programie mającym za zadanie wspierać narodowe strategie polityki integracji społecznej oraz być wsparciem dla współpracy między państwami członkowskimi Unii - we Wspólnotowym Programie Przeciwdziałania Społecznemu Wykluczeniu (na lata 2002-2006).

Istnienie w naszym kraju Strategii Polityki Społecznej otwiera Polsce dostęp do najważniejszego instrumentu finansowego polityki społecznej Unii, jakim jest Europejski Fundusz Socjalny.

Cele zawarte w „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bargłów Kościelny na lata 2021 - 2030” zgodne są ze sformułowanymi w Nicei kierunkami działań.

Wykaz niektórych aktów prawnych odnoszących się do polityki społecznej

Podstawy prawne regulujące system pomocy społecznej w Polsce zawarte są w następujących aktach prawnych:

- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (.Dz.U.2020.1876),
- Ustawa o świadczeniach rodzinnych (Dz. U.2020.111)
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz.U.2020.176),
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U.2020.685),
- Ustawa o działalności pożytku publicznym i o wolontariacie (Dz. U.2020.1057)
- Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r. (2019.2277).
- Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 roku (Dz.U.2019.852),
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U.2020.1409),
- Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych 13 października 1998 r. (Dz. U.2020.266.)

- Ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych z dnia 27 sierpnia 2004 r. (Dz.U. 2020.1398.)
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U.2020.1359.)
- Ustawa z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży (D.U z 1993 r. Nr. 17, poz. 78, z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U.2018.969)
- Ustawa z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U.2020.1300),
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U.2020.426)
- Ustawa z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz.U.2020.517)
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U.2019.1666)
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego (Dz.U.2020.611)
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz.U.2019.2133)
- Ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów z dnia 7 września 2007r. (Dz.U.2020.808)
- Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U.2019.2407)
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej (Dz.U.2020.821)

III. Charakterystyka Gminy Bargłów Kościelny

3.1 Położenie geograficzne Gminy Bargłów Kościelny

Gmina Bargłów Kościelny leży w północnej części województwa podlaskiego. Należy ona do powiatu augustowskiego i sąsiaduje z gminami powiatu augustowskiego takimi jak Sztabin, Gmina Augustów, z powiatu grajewskiego – Gmina Rajgród, z powiatu monieckiego – Gmina Goniądz, z gminą powiatu ęckiego w województwie warmińsko-mazurskim - gminą Kalinowo.

Odległość do miasta Augustowa z najdalszych zakątków gminy przekracza 20 km.

Rysunek 1. Gmina Bargłów Kościelny na tle powiatu augustowskiego

źródło: www.gminypolskie.pl

Miejscowości należące do gminy Bargłów Kościelny: Bargłów Dworny, Bargłów Kościelny, Bargłówka, Barszcze, Brzozówka, Bułkowizna, Dreństwo, Górskie, Judziki, Kamionka Nowa, Kamionka Stara, Komorniki, Kroszewo, Kresy, Kroszówka, Kukowo, Lipowo, Łabętnik, Nowiny Bargłowskie, Nowiny Stare, Piekutowo, Pieńki, Pomiany, Popowo, Pruska, Reszki, Rumiejki, Solistówka, Sosnowo, Tajenko, Tajno Łanowe, Tajno Podjeziorne, Tajno Stare, Tobyłka, Wólka Karwowska, Żrobki.

Demografia

Według danych statystycznych, Gminę Bargłów Kościelny na dzień 31.12.2019 r. zamieszkiwało 5 545 osób. Największe zaludnienie występuje w miejscowości: Bargłów Kościelny, Bargłów Dworny, Dreństwo

Stan ludności w latach 2014 - 2020, w tym także dane z uwzględnieniem płci przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 1. Stan ludności Gminy Bargłów Kościelny w latach 2014 - 2019 na tle powiatu augustowskiego oraz z uwzględnieniem płci.

Wyszczególnienie	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Powiat Augustowski	59 374	59 103	58 905	58 669	58 367	58 068
Gmina Bargłów Kościelny	5 700	5 691	5 662	5 631	5 571	5 496

Ogółem						
Mężczyźni	2 868	2 860	2 843	2 819	2 779	2 736
Kobiety	2 832	2 831	2 819	2 812	2 792	2 760

Źródło: dane Urzędu Statystycznego; www.stat.gov.pl

Tabela 2. Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
w wieku przedprodukcyjnym	1 144	1 128	1 108	1 079	1 056	1 017
Mężczyźni	574	564	562	543	535	514
Kobiety	570	564	546	536	521	503
w wieku produkcyjnym	3 468	3 482	3 452	3 441	3 396	3 364
Mężczyźni	1 884	1 888	1 864	1 851	1 819	1 791
Kobiety	1 584	1 594	1 588	1 590	1 577	1 573
w wieku poprodukcyjnym	1 088	1 081	1 102	1 111	1 119	1 115
Mężczyźni	410	408	417	425	425	431
Kobiety	678	673	685	686	694	684

Źródło: dane Urzędu Statystycznego; www.stat.gov.pl

Analiza powyższych danych wykazuje jednak niepokojący trend zmniejszania się z roku na rok liczby mieszkańców gminy. Optymistyczne jest jednak, to, że gmina jest stosunkowo młodą gminą (prawie 80% ludności to osoby w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym - dane na dzień 31.12.2019 r.). Obciążenie społeczne tj. liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 1 osobę w wieku produkcyjnym na dzień 31. 12. 2019 r. w gminie Bargłów Kościelny wynosi 0,33 i jest podobne do poziomu tego wskaźnika dla powiatu augustowskiego, który wynosi 0,28. Poniższa tabela przedstawia niepokojący trend ujemnego przyrostu naturalnego

Tabela 3. Wskaźniki modułu gminnego (stan na 31.12.2019)

Wyszczególnienie	Gmina Kościelny	Bargłów
ludność na 1 km ²		29
kobiety na 100 mężczyzn		101
małżeństwa na 1000 ludności		4,5
urodzenia żywe na 1000 ludności		8,12
zgony na 1000 ludności		14,07
przyrost naturalny na 1000 ludności		-5,95

Źródło: dane Urzędu Statystycznego; www.stat.gov.pl

3.2 Środowisko przyrodnicze¹

Na terenie gminy przeważają powierzchniowo krajobrazy antropogeniczne łąk i pól uprawnych. W dolinie Biebrzy i w sąsiedztwie Kanału Augustowskiego dominują krajobrazy intensywnie użytkowanych łąk i szuwarów. Jezioro Tajno o powierzchni 236 ha urozmaica krajobrazwo południową część gminy.

Fragment obszaru gminy Bargłów Kościelny objęty jest ochroną w formie parku narodowego. Obszar Biebrzańskiego Parku Narodowego zajmuje powierzchnię 246 ha na terenie gminy. W gminie znajduje się sześć pomników przyrody - są to pojedyncze drzewa. Zachodnia i środkowa część gminy należy do Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierza Rajgrodzkiego.

Najcenniejszym obiektem przyrodniczym gminy jest unikatowy na skalę europejską Biebrzański Park Narodowy. Stanowi on jedyny w tej części kontynentu naturalny obszar bagienny. Tak duży i unikatowy naturalny kompleks torfowisk położony nad malowniczo meandrującą rzeką posiada nadzwyczajne walory krajobrazowe, inspirujące nie tylko artystów, fotografików, malarzy, ale również spragnionych wrażeń turystów. Stanowi on ostoję wielu rzadkich gatunków fauny i flory. Od wieków zamieszkują tu wydry, borsuki, lisy, jenoty, wilki, łasice, gronostaje. Bagna Biebrzańskie to przede wszystkim jednak królestwo ptaków - żyje ich tu przeszło 200 gatunków. Najrzadsze z nich to: orzeł bielik, orlik grubodzioby, bocian czarny, wodniczka oraz - stanowiący symbol Biebrzańskiego Parku Narodowego - batalion. W korycie meandrującej Biebrzy, jej dopływach oraz starorzeczach żyje także kilkadziesiąt gatunków ryb i innych zwierząt wodnych. O walorach tych terenów decyduje również bogactwo flory. To właśnie nad Biebrzą można wciąż spotkać rzadkie i ginące gatunki roślin, np.: brzozę niską, wierzbę lapońską, wierzbę borówkolistną, skalnicę torfowiskową czy gnidosza królewskiego. Bagnom Biebrzańskim zawdzięczamy też ocalenie wielu gatunków roślin i zwierząt. Już na początku dwudziestego stulecia utworzono tu dwa ściśle rezerwaty przyrody: Czerwone Bagno i Grzędy. Kiedy w okresie II wojny światowej niemal całkowicie wytępiono w Polsce populację łośia, to jedynie tylko na terenie Czerwonego Bagna przetrwało kilka osobników tego gatunku. Dały one początek odrodzeniu się tych zwierząt. W latach powojennych potomkowie biebrzańskich łośi przewędrowały do odległych obszarów Polski, a także za jej granice. Dziś, przy odrobinie szczęścia i cierpliwości, turysta czy przyrodnik bez trudu spotka żyjącego nad Biebrzą łośia. Bagnom Biebrzańskim zawdzięczamy również odtworzenie w naszym kraju całkowicie wymarłych niegdyś bobrów. W 1949 roku 18 sztuk tego gatunku sprowadzono z Białorusi do kanałów okalających Twierdzę Osowiec. Tutejsze rzeki, rzeczki i kanały okazały się istnym rajem dla tych zwierząt. Dziewiczość i niedostępność tych terenów sprawiły, że Bagna Biebrzańskie były przez lata obiektem zainteresowania głównie naukowców i koneserów. Udało się przez to uniknąć niszczącej dla środowiska, hałaśliwej turystyki masowej. Obecnie - dzięki powstaniu Biebrzańskiego Parku Narodowego oraz rozwojowi odpowiedniej infrastruktury - miejsce to stało się bardziej przyjazne także dla turysty-amatora. Dziś, aby doświadczyć obcowania z unikatową przyrodą biebrzańską, nie koniecznie trzeba w gumowych butach przemierzać niebezpieczne bagna i bezkresne rozlewiska wodne. Specjalnie wytyczona ścieżka przyrodniczo-historyczna, zaopatrzona w kładki spacerowe, wieże widokowe i pomosty,

¹ Strategia Rozwoju Gminy Bargłów Kościelny na lata 2015 - 2020

umożliwia przejście suchą stopą interesujących fragmentów parku. Obszar chronionego krajobrazu o łącznej powierzchni 12 027 ha, to Pojezierze Rajgrodzkie utworzone w 1982r., którego celem jest ochrona i zachowanie tego terenu o wysokich walorach przyrodniczych, kulturowych i wypoczynkowych.

Pomniki przyrody znajdujące się na terenie gminy:

1. Jałowiec pospolity na skarpie nad brzegiem jeziora Kukowo (Kukowo)
2. Jałowiec pospolity na skarpie nad brzegiem jeziora Kukowo (Kukowo)
3. Jesion wyniosły w parku dworskim nad brzegiem jeziora Reszki (Reszki)
4. Jesion wyniosły w parku dworskim nad brzegiem jeziora Reszki (Reszki)
5. Lipa drobnolistna w parku dworskim nad brzegiem jeziora Reszki (Reszki).

Obszary NATURA 2000

Dolina Biebrzy PLH200008

Ostoja położona jest na obszarze województwa podlaskiego, gdzie średnia wysokość na tym obszarze wynosi 110 m n.p.m. Obszar jest szczególnie cenny ze względu na walory przyrodnicze jak i ostoję ptasią, na tym terenie. A także torfowiska, bagna, roślinność na brzegach wód. Dolina Biebrzy stanowi szerokie, płaskie obniżenie terenu wypełnione torfem: położone od kilkunastu do kilkudziesięciu metrów poniżej wysoczyzn. Dolina otoczona jest wysoczyznami morenowymi, z wyjątkiem północy i północnego-wschodu, gdzie wchodzi sandry. Wyróżnia się trzy jednostki geomorfologiczne zwane basenami: północny obejmujący dolinę na wschód od Sztabina, środkowy od Sztabina do Osowca i południowy od Osowca do Ujścia Biebrzy i Narwi. Dominującymi siedliskami są siedliska mokradłowe: zalewane wodami rzeczными lub podtapiane wodami podziemnymi torfowiska niskie ze zbiorowiskami turzycowymi i turzycowomszystymi, corocznie zalewane wodami rzeczными mułowiska i torfowiska porośnięte szuwarami właściwymi, bagienne olsy, okresowo zalewane przyrzeczne równiny madowe oraz odwodnione i zagospodarowane torfowiska ze zbiorowiskami łąkowymi. Koryto rzeki Biebrzy z licznymi meandrami i starorzeczami w różnym stadium zarastania ma naturalny charakter. Rezultatem naturalnego charakteru rzeki są rozległe, coroczne zalewy. Długo utrzymujące się zalewy, jak też zasilanie wodami podziemnymi sprawia, że duże obszary torfowisk objęte są czynnym procesem torfotwórczym, a zbiorowiska torfotwórcze są bardzo rozległe. Z powodu silnego uwilgotnienia, a tym samym trudnego dostępu, były one przez stulecia użytkowane w sposób ekstensywny. Dolina Biebrzy charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem siedlisk. Największy udział mają szczególnie cenne torfowiska przejściowe i trzęsawiska, zmiennowilgotne łąki trzęślicowe oraz bory i lasy bagienne. Najbardziej naturalnymi zbiorowiskami roślinnymi doliny Biebrzy są zbiorowiska leśne: bory bagienne, bór bagienny mechowiskowy, olsy a także mszary i niektóre zbiorowiska szuwarowe. Występuje tu 6 gatunków roślin z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej m.in. najbogatsza w Polsce populacja obuwika pospolitego. Dotychczas w dolinie Biebrzy stwierdzono występowanie ponad 920 gatunków roślin naczyniowych, z których 67 jest objętych prawną ochroną gatunkową w Polsce, zaś 45 znalazło się na "Czerwonej Liście Roślin Naczyniowych Zagrożonych w Polsce" jako gatunki

ginące bądź zagrożone wyginięciem (m.in. kosaciec bezlistny, szachownica kostkowata, fiołek torfowy, wełnianeczka alpejska i wierzba borówkolistna). Występuje tu 5 gatunków ssaków z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej, w tym jeden z rzadkich i zagrożonych gatunków nietoperzy-nocek łydkowłosy. Kolonia zimowa tego gatunku w Twierdzy Osowiec jest największą tego gatunku. Dolina Biebrzy jest również bardzo ważną w skali kraju ostoją bobra i wydry. Sama rzeka ma bogatą ichtiofaunę z różanką i minogiem ukraińskim. Występuje tu również bogata populacja motyla przeplatkimaturalna. Jest to jeden z najważniejszych obszarów dla ochrony tego gatunku w Polsce. łącznie odnotowano tu obecność 21 gatunków z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Bagna Biebrzańskie od wielu stuleci wykorzystywane były w sposób ekstensywny jako łąki i pastwiska. Jednak od kilkudziesięciu lat postępuje tu proces wycofywania się rolnictwa z obszarów podmokłych i niedostępnych, które wskutek sukcesji roślinnej w coraz większym stopniu zarastają krzewami i młodym lasem. W ostoi Dolina Biebrzy stwierdzono występowanie co najmniej 43 gatunków ptaków wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej. 25 z wymienionych gatunków zostało zamieszczonych na liście ptaków zagrożonych w Polskiej czerwonej księdze zwierząt. Dolina Biebrzy jest najważniejszą w Polsce i Unii Europejskiej ostoją wodniczki i orlika grubodziobego. Największą liczebność w Polsce i największą w Unii Europejskiej osiągają tutaj: błotniak stawowy, cietrzew, derkacz, dubelt, uszatka błotna, kropiatka i rybitwa czarna. Jest to miejsce lęgowe rybitwy białoskrzydłej, kani czarnej, kani rudej, bielika i błotniaka zbożowego. Sporadycznie przystępują tu do godów: gadożer, orzeł przedni i orzełek.

Ostoja Biebrzańska PLB200006

Obszar obejmuje rozległy fragment Kotliny Biebrzańskiej, od ujścia Sidry po Narew, z dużym udziałem elementów naturalnych: w jednej piątej zabagnienia, w jednej piątej uprawy, w jednej trzeciej łąki i w ponad jednej trzeciej zalesienia (olsy porzeczkowe i torfowcowe, łęg olszowo-jesionowy, bór bagienny, bory i grądy). Obszar otaczają wysoczyzny morenowe i równiny sandrowe. Jest to największy w Europie Środkowej kompleks dobrze zachowanych torfowisk niskich. Główną rzeką ostoi jest Biebrza, która regularnie wylewając w okresie wiosennym zasila wodą ekosystemy obszaru. Na całym terenie ostoi występują zarośla wierzbowe, w tym wierzby japońskiej i brzozy niskiej.

W ostoi stwierdzono występowanie co najmniej 43 gatunków ptaków wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej: bąk, bączek, bocian czarny, łabędź krzykliwy, trzmielojad, kania czarna, kania ruda, bielik, gadożer, błotniak stawowy, błotniak zbożowy, błotniak łąkowy, orlik krzykliwy, orlik grubodzioby, orzeł przedni, orzełek włochoaty, kropiatka, zielonka, derkacz, żuraw, batalion, dubelt, mewa mała, rybitwa rzeczna, rybitwa białoczelna, rybitwa białowąsa, rybitwa czarna, puchacz, sowa błotna, zimorodek, kraska, dzięcioł zielonosiwy, dzięcioł czarny, dzięcioł średni, dzięcioł białogrzbisty, dzięcioł trójpalczasty, lerka, świergotek polny, wodniczka, muchołówka mała, ortolan, biegus zmienny. W ostoi występuje również cietrzew, nie wymieniony w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej. Ostoja Biebrzańska jest najważniejszą w Polsce i Unii Europejskiej ostoją wodniczki i orlika grubodziobego. Największą liczebność w Polsce i jedną z największych w Unii Europejskiej osiągają także: błotniak stawowy, cietrzew, derkacz, dubelt, uszatka błotna, kropiatka, rybitwa czarna i rybitwa białoskrzydła (przy wysokim

poziomie wody). Jest to również bardzo ważna ostoja ptaków drapieżnych (kania ruda, kania czarna, bielik, błotniak zbożowy, gadożer, orzeł przedni i orzełek). Ponadto 25 gatunków zostało zamieszczonych w Polskiej czerwonej księdze zwierząt.

3.3 Turystyka i wypoczynek

Gmina Bargłów Kościelny jest przestrzenią ekologiczno- przyrodniczą stanowiącą podstawę bytu i rozwoju społeczności lokalnej obejmującą tereny południowo- zachodnie powiatu augustowskiego, całość wchodzi w skład obszaru funkcjonalnego Zielonych Płuc Polski obejmującą swym zasięgiem 9 województw położonych w południowo- wschodniej części kraju i charakteryzujące się wysokimi walorami turystycznymi i przyrodniczymi.

Podstawowym elementem walorów turystycznych są wody powierzchniowe. Na terenie gminy znajduje się jeden duży akwen wodny oraz szereg mniejszych akwenów i oczek wodnych oraz zalesionych zagłębień szczególnie interesujących dla turystów przyrodznawców.

Największym jeziorem gminy jest Dreństwo o pow. 504 ha leżące w południowo - zachodniej części gminy i wzdłuż jego zachodnich brzegów biegnie granica z gminą Rajgród. Ma kształt wydłużony południowo i silnie rozwiniętą nieregularną linię brzegową z licznymi wypłycceniami i zatoczkami. Poza częścią południową udział lasów w przebiegu całej linii brzegowej jest niewielki co powoduje znaczne obniżenie jego atrakcyjności turystycznej. Występuje tu stała wyspa o pow. 0,2 ha objęte ochroną konserwatorską i stanowi użytek ekologiczny. Jezioro Dreństwo ma możliwości połączenia z innymi jeziorami Pojezierza Ełckiego, co sprzyja rozwojowi turystyki wodnej w kierunku południowym aż do Narwi przy utrzymaniu drugiej klasy czystości jeziora.

Drugim co do wielkości jest jezioro Tajno o pow. 235,6 ha, o płaskich brzegach i niewielkiej głębokości. Linia brzegowa jest silnie rozwinięta i nie porośnięta lasem. Na jeziorze nie występują wyspy stałe. Jedyne przy wsi Tajenko wyspa trzciniowa podwodna. Pozostałe jeziora gminy powstałe w wyniku glacialnej działalności wody (Kroszewo, Pogorzałka, Reszki o łącznej pow. 260 ha), to typowe oczka wodne i zalesione zagłębienia różnego kształtu i wielkości, częściowo zarośnięte.

Sieć rzeczna na obszarze gminy Bargłów Kościelny jest niewielka i słabo wykształcona, i nie pełni funkcji turystycznej. Z większych cieków należy wymienić rzekę Jegrznię i Nettę. Obie rzeki płyną w strefie granicznej gminy w południowej jej części. Koryta tych rzek są słabo wcięte w podłoża, posiadają małe spadki i charakteryzują się małymi wahaniami wodostanu w ciągu roku.

Kanał Augustowski wraz z otuliną jest unikatowym obiektem zabytkowym, krajobrazowym, spełnia znakomicie funkcje rekreacyjno- turystyczne, służy również turystyce przyrodniczo-edukacyjnej oraz badaniom naukowo- dydaktycznym na skalę krajową i międzynarodową, stanowi jedną z podstawowych atrakcji turystycznych gminy i jest ważnym elementem turystyki regionalnej, który powinien być odpowiednio przygotowywany na przyjęcie ruchu rekreacyjnego, przede wszystkim spływów kajakowych, poprzez odbudowanie walorów przyrodniczych i zapewnienie zaopatrzenia i ludzi do obsługi turystycznej.

W otulinie Kanału Augustowskiego rozciąga się na południe Biebrzański Park Narodowy o pow. 246 ha. Jest największym i najbardziej naturalnym w Europie środkowej i zachodniej kompleksem torfowisk niskich z niewielkim udziałem przejściowych i wysokich z unikalną różnorodnością gatunków roślin i zwierząt oraz naturalnych ekosystemów. Obszar ten ma rekomendacje do uznania za obiekt dziedzictwa światowego wydane przez Komisję Parków Narodowych i obszarów chronionych IUCN (Międzynarodowa Unia Ochrony Przyrody i Zasobów Naturalnych) oraz Federację Parków Narodowych i Parków Natury Europy. Walory turystyczne związane z tym obszarem, a więc te cechy środowiska geograficznego są przedmiotem zainteresowań społeczeństwa z uwagi na potrzeby wypoczynkowe, poznawcze lub inne zainteresowania specjalistyczne.

Obszar gminy charakteryzuje niski stan lesistości. Lasy wraz z terenami zakrzaczonymi i zadrzewionymi stanowią ok. 14% pow. gminy zajmują gleby o najniższych klasach bonitacyjnych, nie stanowią zwartych kompleksów, nie odgrywają istotnej roli ani gospodarczej, ani wypoczynkowej. Największe kompleksy leśne występują w okolicy wsi Solistówka, Bargłówka, Pieńki, Nowiny Stare i Tajenko. Występują w nich duże zróżnicowania typów siedliskowych z dominującym udziałem bom świeżego i bom mieszanego świeżego oraz drzewostanu, w większości sosna, olcha i brzoza. Na terenie gminy występuje wiele drobnych i rozczłonkowanych powierzchni leśnych, największe z nich znajduje się w okolicy wsi: Dreństwo, Bułkowizna, Kukowo, Łabętnik, Reszki, Stara Kamionka i Nowiny Bargłowskie. Lasy na terenie gminy tworzą mozaikę z użytkami rolnymi i pełnią głównie funkcję klimatotwórczą zapewniając korzystne funkcjonowanie środowiskotwórcze.

Kolejnym ważnym elementem składowym walorów turystycznych gminy jest rzeźba terenu, która jest słabo zróżnicowana. Występują tu w części południowo- wschodniej (Kotlina Biebrzańska) obszary prawie płaskie o bardzo małych deniwelacjach terenu. Pozostałe tereny gminy (Pojezierze Ełckie) zostało ukształtowane podczas zlodowacenia Bałtyckiego i jest wysoczyzną morenową falistą z wałami moren czołowych. Zróżnicowanie w wysokościach bezwzględnych na obszarze całej gminy jest nieduże, najniższy punkt w okolicach Kanału Augustowskiego leży na wysokości 112,6 m.n.p.m. Najwyższy w północnej części gminy (wieś Kukowo) wynosi 161,4 m n.p.m. Takie urzeźbienie terenu turystykę pieszą, konną, samochodową, rowerową itp.).

Przez obszar gminy prowadzi znakowany żółty szlak turystyczny pieszy. Wychodzi z Równiny Augustowskiej i prowadzi przez Pojezierze Ełckie, łączy więc ze sobą regiony geomorfologiczne. Na terenie gminy szlak rozpoczyna się we wsi Bargłów Dworny, prowadzi dalej przez środek gminy we wsi Bargłów Kościelny do Rozalina stąd przez Pomiany i Łabętnik do Reszek, ostatniej wsi na szlaku w obrębie gminy. Szlak biegnie przez tereny otwarte ciekawe pod względem geologicznym, równiną sandrową, moreną denną poprzedniego zlodowacenia, a w okolicach Łabętnika, Reszek, Kukowa-formy wytopiskowe martwego lodu i interesujące wzgórza kemowe. Szlak należy do słabo zagospodarowanych turystycznie

Na terenie gminy nie ma wyznaczonych szlaków rowerowych. Ta forma turystyki może wykorzystywać tylko istniejące drogi. Opracowane jest studium tras rowerowych dla byłego województwa suwalskiego, w którym została zaproponowane trasy rowerowe o znaczeniu

międzynarodowym i regionalnym z podstawowymi punktami obsługi ruchu rowerowego w Bargłowie Kościelnym.

Inne niezwykle interesujące trasy rowerowe o znaczeniu lokalnym zostały zaproponowane ze wsi Bargłów Kościelny w kierunku Brzozówka- Karpa- Tajno Stare- Tajno Łanowe- Śluza Sosnowo przy Kanale Augustowskim.

3.4 Rynek pracy

Gmina Bargłów Kościelny to gmina o charakterze typowo rolniczym. Dominują tu głównie indywidualne gospodarstwa. Większość indywidualnych gospodarstw rolnych, oprócz zasiewów prowadzi też hodowlę bydła. Na terenie gminy znajduje się 1054 gospodarstw rolnych. Głównymi gałęziami gospodarki, jakie rozwinęły się w gminie są rolnictwo i leśnictwo oraz towarzysząca im działalność gospodarcza. Uprzemysłowienie jest bardzo niskie i bazuje na surowcach lokalnych, a przede wszystkim na płodach rolnych i zasobach leśnych. Zakłady znajdują się w mieście Augustów.

Działalność gospodarczą prowadzą zarówno rolnicy jak i osoby utrzymujące się wyłącznie z prowadzonej przez siebie działalności. W 2019 roku zarejestrowanych było 196 podmiotów gospodarczych zajmujących się między innymi:

- usługami transportowymi ,
- sklepy spożywczo- przemysłowe,
- usługi weterynaryjne ,
- usługi leśne ,
- ośrodki zdrowia
- usługi gastronomiczne,
- usługi fryzjersko-kosmetyczne,
- oraz wiele innych wpisów w pojedynczych branżach.

Jeśli chodzi o bezrobocie, to dużą grupę ludności w Gminie stanowią bezrobotni - ok. 5-6% ludności. Analizując powyższe dane z tabeli, zauważyć można, że stale spada na terenie Gminy. Jednakże w udziale procentowym nie są to tak znaczące wielkości, gdyż towarzyszył też temu zjawisku spadek liczby ludności zamieszkującej Gminę.

Bezrobotni w Gminie Bargłów Kościelny

	2016	2017	2018	2019
Ogółem	247	188	195	198
Mężczyźni	130	98	100	95
Kobiety	117	90	95	103

Źródło: dane Urzędu Statystycznego; www.stat.gov.pl

3.5 Sytuacja mieszkaniowa

W roku 2019 na terenie Gminy Bargłów Kościelny znajdowało się ogółem 1 432 budynki mieszkalne. Zasoby mieszkaniowe w Gminie z roku na rok stopniowo wzrastają. Powierzchnia użytkowa przypadająca na 1 mieszkańca wynosi średnio 24,4 m².

Tabela 4. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania (m²) w Gminie Bargłów Kościelny

	2015	2016	2017	2018
1 mieszkania	95,4	95,4	95,9	96,0
na 1 osobę	23,1	23,5	24,0	24,4

Źródło: dane Urzędu Statystycznego; www.stat.gov.pl

3.6 Ochrona zdrowia

Na terenie Gminy działają dwa Ośrodki Zdrowia w Bargłowie Kościelnym. Baza lokalowa placówek ochrony zdrowia jest dobra, jednakże wszystkie placówki wymagają znacznego doposażenia w nowoczesny sprzęt i aparaturę medyczną.

3.7 Edukacja

Na terenie gminy Bargłów Kościelny działają 4 szkoły podstawowe wraz z oddziałami przedszkolnymi i punktami przedszkolnymi : Bargłów Kościelny, Łabętnik, Kroszwo, Tajno Stare

Tabela 5. Szkoły w gminie Bargłów Kościelny (stan na 30.06.2020)

Lp.	Nazwa szkoły / zespołu	Liczba dzieci	Adres
1	Szkoła Podstawowa w Bargłowie Kościelnym	319	16-320 Bargłów Kościelny ul. Augustowska 8
2	Szkoła Podstawowa im. Zygmunta Augusta w Tajnie Starym	89	16-320 Tajno Stare 31
3	Szkoła Podstawowa im. Błogosławionego Jana Pawła II w Łabętniku	62	16-320 Łabętnik 10
4	Szkoła Podstawowa w Kroszewie	53	16-320 Kroszewo 27

W toku prowadzonej działalności, szkoły, w miarę posiadanych środków finansowych, starają się polepszać standard nauki swoich podopiecznych oraz standard placówki. W ostatnich latach placówki przystąpiły do licznych projektów dopomagających placówki dydaktyczne. Potrzeby uczniów w dalszym ciągu są bardzo wysokie. W związku z rosnącym zjawiskiem agresji w szkołach jest potrzeba zatrudnienia psychologów w placówkach.

3.8 Rolnictwo

Gmina Bargłów Kościelny jest gminą typowo rolniczą, z ukierunkowaniem działalności w większości na produkcję mleka. Mimo wysokich wymagań stawianych producentom, szczególnie w zakresie wymogów higieniczno-sanitarnych, rolnicy nadal zwiększają produkcję i modernizują swoje gospodarstwa. Istotnym faktem, mającym wpływ na rozwój tej gałęzi produkcji jest dostęp do środków unijnych, co w znacznym stopniu zwiększa możliwości inwestowania i zmniejsza koszty produkcji. Modernizacja budynków inwentarskich, budowa płyt gnojowych, zbiorników na gnojówkę i gnojowicę oraz wyposażenie gospodarstw w specjalistyczny sprzęt do produkcji zarówno mleka jak i pasz dla zwierząt w znacznym stopniu zostały sfinansowane ze środków Unii Europejskiej, dzięki czemu możliwe było w krótkim okresie czasu dostosowanie gospodarstw do wymogów i standardów unijnych. Ukierunkowanie produkcji rolnej na hodowlę bydła i mleczarstwo spowodowało również zmiany w produkcji roślinnej. Obecnie struktura upraw dostosowana jest do produkcji zwierzęcej. Znacznie wzrósł areal upraw paszowych - kukurydza, użytki zielone - kosztem uprawy zbóż i okopowych. Jednocześnie, taka sytuacja powoduje zmianę w strukturze wielkości gospodarstw rolnych. Jest coraz więcej gospodarstw o pow. ponad 20 ha, natomiast gospodarstwa małe, kilku hektarowe, albo ulegają likwidacji, albo stanowią tylko źródło produkcji żywności na potrzeby własne, a główne środki na utrzymanie pozyskiwane są z działalności pozarolniczej i pracy najemnej. W związku z w/w sytuacją mamy na terenie gminy coraz więcej gospodarstw agroturystycznych, chociaż obiektywnie trzeba przyznać, że położenie geograficzne gminy sprawia, że nakłady na taką działalność są wyższe niż na terenach bardziej atrakcyjnych turystycznie. Wzrasta też ilość małych zakładów handlowych i usługowych. Podsumowując, w ostatnich latach wzrasta rozwarstwienie, jeśli chodzi o gospodarstwa rolne. Gospodarstwa wysokoprodukcyjne, towarowe, zwiększają swój areal i produkcję, natomiast gospodarstwa małe są likwidowane, bądź ich produkcja ogranicza się do zaspokojenia własnych potrzeb.

Tabela 6. Powierzchnia użytków rolnych w Gminie Bargłów Kościelny

	Jednostka miary	Ilość
Powierzchnia		
Grunty orne	ha	9 188
Sady	ha	160
Łąki	ha	3 106
Pozostałe	ha	1 286

IV. Diagnoza sytuacji społecznej na terenie Gminy Bargłów Kościelny

4.1 Pomoc Społeczna w Gminie Bargłów Kościelny

Pomoc społeczna jest jednym z elementów polityki społecznej państwa i tym samym stanowi fragment systemu zabezpieczenia społecznego. Wynika to z celów jakie przed nią stoją: zaspokajania niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka, przy czym pomoc społeczna powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego

usamodzielnienia osób i rodzin oraz

do ich integracji ze środowiskiem, a także zapobiegać powstawaniu trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie sami rozwiązać ².

Zadania pomocy społecznej to:

- przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń
- praca socjalna,
- prowadzenie i rozwój niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie za świadczenia z pomocy społecznej,
- realizacja zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
- rozwijanie nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

2. Zadania własne gminy o charakterze obowiązkowym:

- ❖ opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka,
- ❖ sporządzanie bilansu potrzeb gminy w zakresie pomocy społecznej,
- ❖ udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- ❖ przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych,
- ❖ przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych,
- ❖ przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
- ❖ przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom nie mającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia,
- ❖ przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowego,
- ❖ opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która

² J. Kwaśna, 1996, *Pomoc społeczna*, „Zeszyty Naukowe Politechniki Opolskiej. Nauki Społeczne” z. 41, Opole, s. 81

zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie mieszkającymi matką, ojcem lub rodzeństwem,

- ❖ organizowanie świadczenia usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- ❖ tworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną,
- ❖ dożywanie dzieci,
- ❖ sprawianie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym,
- ❖ kierowanie do domów pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w domach pomocy społecznej.
- ❖ tworzenie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na
- ❖ wynagrodzenia pracowników.

Ponadto do zadań własnych gminy o charakterze fakultatywnym należy:

- przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych,
- przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze,
- prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki,
- podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,
- współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach.

Pomocy materialnej na zasadach określonych w ustawie udziela się osobom i rodzinom z zachowaniem kryterium dochodowego i społecznego:

A) Kryterium dochodowe

Dochód oblicza się uwzględniając łącznie wszelkie dochody ze wszystkich źródeł bez względu na źródło ich uzyskania. Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje osobom i rodzinom, których dochód na osobę w rodzinie nie przekracza odpowiedniego kryterium dochodowego.

B) Kryterium społeczne

Prawo do świadczeń z pomocy społecznej przysługuje osobom i rodzinom z

powodu ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo - wychowawcze, trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizmu lub narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej lub innych okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy społecznej

Realizacją zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Bargłów Kościelny zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej będący gminną samorządową jednostką organizacyjną. Ośrodek ten realizuje: zadania własne Gminy w zakresie pomocy społecznej, zadania pomocy społecznej zlecone Gminie z zakresu administracji rządowej, zadania w zakresie świadczeń rodzinnych zlecone Gminie z zakresu administracji rządowej oraz pomoc materialną o charakterze socjalnych.

Ogólny nadzór nad bieżącą działalnością Ośrodka oraz nad realizacją zadań własnych Gminy sprawuje Wójt Gminy Bargłów Kościelny. W sprawach zleconych Gminie z zakresu administracji rządowej nadzór nad działalnością Ośrodka sprawuje Wojewoda Podlaski.

W ramach udzielonej pomocy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bargłowie Kościelnym w ciągu analizowanych trzech ostatnich lat przyznał następujące świadczenia (Tabela 7).

L.P	Rodzaj świadczenia	Liczba rodzin / Liczba dzieci w 2017 roku	Liczba rodzin / Liczba dzieci w 2018 roku	Liczba rodzin / Liczba dzieci w 2019 roku
	Świadczenia rodzinne	373	356	301
		618	554	507
	Pomoc materialna o charakterze socjalnym	78	74	60
		145	144	121
	Fundusz alimentacyjny	25	20	20
		45	37	39
	Dodatki mieszkaniowe	6	5	4

		-	-	-
	Zasiłki okresowe	141	126	109
		-	-	-
	Zasiłki celowe	51	60	49
		-	-	-
	Dożywianie dzieci	100	85	84
		213	177	185
	Dożywianie rodzin	69	100	90
		-	-	-
	Zasiłek stały	16	14	15
		-	-	-
	Dom Pomocy Społecznej	3	3	5
		-	-	-
	Specjalistyczne usługi opiekuńcze	8	9	7
		8	10	8
	Świadczenie rodzicielskie	11	4	8
		11	4	8
	Świadczenie wychowawcze (500+)	435	411	536
		762	718	932
	Dobry Start (300+)	-	389	402
		-	635	642

Nie można pominąć także tego, że Gmina Bargłów Kościelny ma opracowany „Program współpracy Gminy Bargłów Kościelny z organizacjami pozarządowymi i innymi uprawnionymi podmiotami, który obejmuje szereg ważnych działań, w tym mających na celu rozwiązywanie istotnych gminnych problemów społecznych. Zakres tej współpracy obejmuje zadania w sferze:

1. pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób;
2. działalności charytatywnej;
3. podtrzymywania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz Rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej;
4. ochrony i promocji zdrowia;
5. działania na rzecz osób niepełnosprawnych;
6. promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy;
7. działalności wspomagającej rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości;
8. działalności wspomagającej rozwój społeczności lokalnych;
9. nauki, edukacji, oświaty i wychowania;
10. krajoznawstwa oraz wypoczynku dzieci i młodzieży;
11. kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i tradycji;
12. kultury fizycznej i sportu;
13. ekologii ochrony zwierząt oraz dziedzictwa przyrodniczego;
14. porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz przeciwdziałania patologiom społecznym;
15. upowszechniania wiedzy i umiejętności na rzecz obronności państwa;
16. upowszechniania i ochrony wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji;
17. ratownictwa i ochrony ludności;
18. pomocy ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych, zbrojnych i wojen w kraju i za granicą;
19. promocji i organizacji wolontariatu;

Na terenie Powiatu Augustowskiego funkcjonują następujące organizacje pozarządowe świadczące pomoc społeczną i środowiskową:

- Fundacja „CORDIS” w Augustowie - Dom Opieki nad Dzieckiem,
- Katolickie Towarzystwo Służby Dzieciom Hospicjum w Augustowie - Dom Dziennego Pobytu Dzieci - Hospicjum Katolickiego Towarzystwa Służby Dzieciom w Augustowie,
- Społeczna Organizacja Przyjaciół Dzieci „Przystań” - Dom Dziennego Pobytu,
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci - Środowiskowe Ognisko Wychowawcze w Augustowie,
- Zgromadzenie Sióstr Urszulanek S.J.K. - Świetlica dla Dzieci im. Bł. Urszuli Ledóchowskiej,

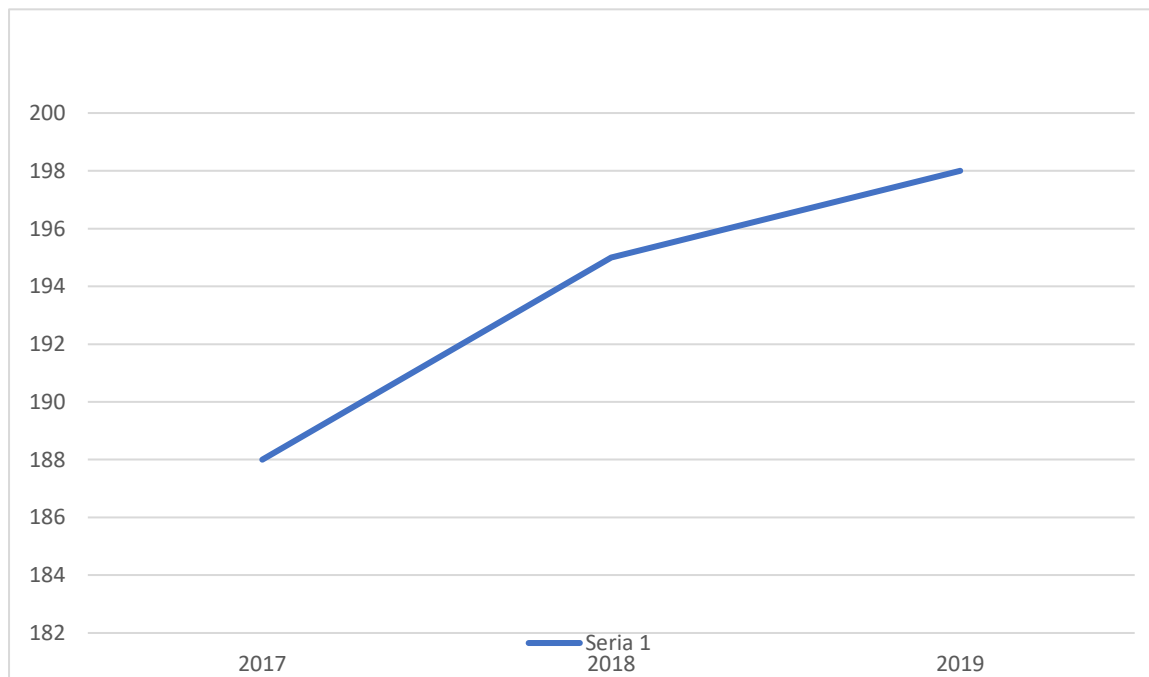
- Polski Związek Niewidomych,
- Augustowskie Stowarzyszenie Abstynentów „Klub Tęcza”,
- Klub Kobiet po Mastektomii „Amazonki”,
- Stowarzyszenie Augustowscy Bezrobotni,
- Stowarzyszenie Rodziców Osób Niepełnosprawnych i Osób Wspierających przy Warsztatach Terapii Zajęciowej w Augustowie.
- Stowarzyszenie Inicjatyw Społeczno-Gospodarczych im. Króla Zygmunta Augusta (inicjowanie programów społecznych),
- Grupa Consonans (grupa wsparcia dla AA),
- Olimpiady Specjalne (organizacja zajęć sportowych dla osób niepełnosprawnych).

4.2 Bezrobocie

Bezrobocie występuje wówczas, gdy liczba osób poszukujących pracy jest większa niż liczba ludzi zdolnych do pracy, chcących pracować i akceptujących istniejący poziom wynagrodzeń, pozostaje bez pracy.

Na terenie Gminy Bargłów Kościelny brakuje dużych zakładów produkcyjnych. Społeczeństwo gminne zmagają się z brakiem miejsc pracy.

W 2019 roku, Powiatowy Urząd Pracy w Augustowie zarejestrował 198 bezrobotnych z terenu Gminy Bargłów Kościelny, w tym 103 kobiety (52,00% ogółu bezrobotnych) i 95 mężczyzn (48,00% ogółu bezrobotnych).

źródło: dane PUP w Augustowie

Największą liczbę bezrobotnych stanowią w pierwszej kolejności osoby nie posiadające stażu pracy oraz osoby, których staż pracy nie przekracza 5 lat, osoby, które posiadają wykształcenie gimnazjalne i podstawowe.

Sytuacja, w której ludzie pozbawieni szans na pracę i rozwój własnych zdolności oraz wykazanie swej użyteczności dla społeczeństwa wyraźnie wpływa na ich psychikę. Prowadzi do m.in.:

- > pogorszenia standardu i jakości życia, poprzez trudności finansowe, które nie tylko prowadzą do obniżenia standardu życia i potęgowania biedy, lecz także pobawienia bezrobotnego możliwości nabywania dóbr, które są symbolami statusu, co prowadzi do obniżenia samooceny;
- > narastania problemu związanego z zagospodarowaniem czasu wolnego;
- > pojawienia się poczucia krzywdy, frustracji;
- > izolacji społecznej;
- > powstania stresu i utraty stabilizacji prowadzącą do niemożności podejmowania racjonalnych decyzji;
- > utraty kwalifikacji zawodowych;
- > pogorszenia stanu zdrowia osób bezrobotnych;
- > rozszerzenia sfery ubóstwa;
- > obniżenia poczucia własnej wartości, utraty autorytetu w rodzinie; powstania dyskomfortu psychicznego i poczucia bezsilności, apatii, zniechęcenia;
- > wzrostu konfliktów społecznych oraz zjawisk niepożądanych (zachowań patologicznych) takich jak: alkoholizm, narkomania, przestępczość, samobójstwa;
- > ograniczenia lub zaniechania uczestnictwa w życiu politycznym i kulturalnym.

Długotrwałe bezrobocie powoduje szybką degradację ekonomiczną osoby oraz jego rodziny, w tym także dzieci. Rodziny, w których żyją osoby bezrobotne, szczególnie długotrwałe pozostające bez prawa do zasiłku, z konieczności stają się klientami pomocy społecznej. Długotrwałe korzystanie z pomocy społecznej prowadzi do wyuczzonej bezradności oraz dziedziczenia biedy.

Na terenie Gminy Bargłów Kościelny, działania w zakresie pomocy osobom bezrobotnym realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Do form pomocy udzielanej przez służby socjalne bezrobotnym należą:

- ❖ diagnozowanie sytuacji bezrobotnego i ustalanie strategii postępowania, przyznawanie i wypłacanie świadczeń pieniężnych, pomoc rzeczowa,
- ❖ pomoc psychosocjalna - poradnictwo specjalistyczne i praca socjalna na rzecz bezrobotnego i jego rodziny, gdyż bezrobocie jest w rzeczywistości problemem

dotyczącym całości egzystencji człowieka,

- ❖ prowadzenie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Augustowie oraz innymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezrobotnych w powiecie, kierowanie bezrobotnych na kursy aktywnego poszukiwania pracy, prowadzenie wspólnych programów w zakresie aktywizacji bezrobotnych klientów pomocy społecznej,
- ❖ przystępowanie do licznych projektów służących aktywizacji zawodowej i społecznej.

Poniższe tabele ukazują rozmiar pomocy osobom bezrobotnym w Gminie Bargłów Kościelny w latach 2017-2019.

Tabela 8. Przyznanie pomocy ze względu na bezrobocie w Gminie Bargłów Kościelny

Rok	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach
2017	138	356
2018	128	313
2019	116	288

źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPIPS z lat 2017, 2018, 2019

Osoby bezrobotne z terenu Gminy Bargłów Kościelny mogą także zwracać się wsparcie do Powiatowego Urzędu Pracy w Augustowie. To organizacja nastawiona na zwalczanie bezrobocia. Przede wszystkim, prowadzi on aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu do których należą prace interwencyjne, roboty publiczne, szkolenia i przekwalifikowania, staże, przygotowanie zawodowe w miejscu pracy, dodatki aktywizacyjne, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy, prace społecznie użyteczne.

4.3 Niepełnosprawność i problemy osób starszych

Nie istnieje jedna, powszechnie uznana definicja niepełnosprawności. Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) wprowadza następujące pojęcia niepełnosprawności, uwzględniając stan zdrowia człowieka:

- **Niesprawność (impariment)** - każda utrata sprawności lub nieprawidłowość w budowie czy funkcjonowaniu organizmu pod względem psychologicznym, psychofizycznym lub anatomicznym;
- **Niepełnosprawność (disability)** - każde ograniczenie bądź niemożność (wynikające z niesprawności) prowadzenia aktywnego życia w sposób lub zakresie uznawanym za typowe dla człowieka;
- **Ograniczenia w pełnieniu ról społecznych (handicap)** - ułomność określonej osoby wynikająca z niesprawności lub niepełnosprawności, ograniczająca lub uniemożliwiająca pełną realizację roli społecznej odpowiadającej wiekowi, płci oraz zgodnej ze społecznymi i kulturowymi uwarunkowaniami.

Często zauważana niemożność pełnego funkcjonowania w społeczeństwie osób

niepełnosprawnych z racji chociażby licznie występujących barier architektonicznych stanowi poważny problem społeczny. Zabudowa kolonialna i znaczące odległości od sklepów, banku, służby zdrowia, kościoła znacząco utrudniają egzystencję osobą niepełnosprawnym. Problem integracji osób niepełnosprawnych z resztą społeczeństwa jest zagadnieniem niezwykle istotnym dla środowiska osób niepełnosprawnych.

Ujemny przyrost naturalny, zauważalny postęp techniczny przyczynia się do postępującego zjawiska starzenia się społeczeństwa. System ochrony zdrowia i postęp medycyny z jednej strony wpłynie na wydłużanie trwania życia, ale z drugiej pociągnie za sobą „epidemiczne” zagrożenie chorobami przewlekłymi wraz z konsekwencją konieczności zapewnienia rozszerzonej opieki tej grupie osób. Ludzie starsi stanowią coraz większą grupę społeczną. Dotyczy to szczególnie osób powyżej 75 roku życia.

Z obserwacji wynika także, że człowiek w wieku podeszłym należy do najtrudniejszych i najdroższych pacjentów w systemie opieki zdrowotnej z powodu złożoności, problemów socjoekonomicznych, zdrowotnych i psychospołecznych, występujących w trakcie opieki nad nim.

Osoby starsze, długotrwale chore mają większe potrzeby w zakresie opieki społecznej. Dotyczy to nie tylko pomocy medycznej, ale także pomocy w zakresie usług opiekuńczych oraz pomocy materialnej.

Według kolejności przyznawania pomocy w Gminie Bargłów Kościelny przez GOPS długotrwała choroba i niepełnosprawność plasują się w hierarchii przyznawania pomocy, odpowiednio, na trzecim i czwartym miejscu. W 2019 roku pracownicy Ośrodka przyznali pomoc z tytułu niepełnosprawności 32 rodzinom.

Tabela 9. Rozmiar udzielonej przez bargłowski GOPS pomocy z zakresu niepełnosprawności w latach 2017 – 2019

	2017	2018	2019
Liczba rodzin	39	38	32
Liczba osób w tych rodzinach	119	110	89

źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPIPS z lat 2017, 2018, 2019

Osoba starsza czy schorowana wymaga często specjalistycznej opieki. Ośrodek oferuje usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, które pozwalają na krótkoterminowe wsparcie rodziny podopiecznego. Ośrodek oferuje usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze udzielając pomocy osobom starym, niepełnosprawnym, samotnym, długotrwale lub ciężko chorym, nieporadnym w prowadzeniu gospodarstwa oraz osobom, którym rodziny nie mogą zapewnić takiej pomocy. Dostosowuje on rodzaj usługi do zgłaszanego zapotrzebowania, ze względu na rodzaj schorzenia lub niepełnosprawność, do indywidualnych potrzeb osoby wymagającej opieki. Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone są przez pracowników zawodowo przygotowanych i wyszkolonych w domach pacjentów. Pomoc dotyczy zaspokojenia codziennych potrzeb życiowych chorego, opieki higienicznej, zleconej przez lekarza pielęgnacji, a także jeśli to możliwe - zapewnienia kontaktów z otoczeniem. Usługi te mają za zadanie zapobiec osamotnieniu i pomóc przystosować się do zmian ekonomicznych i

społecznych.

Na usługi opiekuńcze w 2019 roku, Ośrodek wydatkował, w ramach zadań własnych kwotę 10.551,24 zł. W stosunku do roku 2018, nastąpił wzrost wydatków na pomoc społeczną, w ramach zadań własnych, związaną z usługami opiekuńczymi o 88,63 %.

Dla człowieka starszego, najważniejszą kwestią psychospołeczną gwarantującą dobre samopoczucie, jest zachowanie niezależności, a bardzo często dochodzi do sytuacji, w której długotrwała choroba czy starość unieruchamia człowieka w łóżku, uzależniając go tym samym od stałej opieki i pomocy osoby trzeciej. Świadomość dużych obciążeń opiekuńczych przekraczających wydolność rodziny, spowodowanych niesprawnością, przy zachowanej ocenie własnego stanu zdrowia sprawia, że osoby starsze często podejmują decyzję o pobycie w zakładzie opieki poza swoim domem. Bardzo często decydują o tym najbliżsi, którzy nie są w stanie opiekować się osobą starszą czy długotrwale chorą.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bargłowie Kościelnym kieruje osoby niesamodzielne do DPS, opłacając ich pobyt w takich placówkach. W 2019 roku GOPS poniósł w związku z powyższym koszty opłaty za pobyt osób w placówce opieki społecznej, przeznaczając na ten cel 131.257 zł. Odpłatność ta wynikała głównie z bardzo niskiego standardu materialnego osób kwalifikujących się do stacjonarnej opieki, które nie były w stanie pokryć kosztów pobytu w domach pomocy społecznej.

Tabela 10. Udzielone świadczenia - zadania własne Gminy

	liczba osób,	liczba świadczeń	kwota świadczeń w zł
2017	3	25	61.492
2018	3	25	67.136
2019	5	50	131.257

źródło: Sprawozdania MPIPS

4.4 Uzależnienia

Uzależnienie to „zespół zjawisk psychicznych lub fizycznych wynikających z działania tych środków lub substancji na organizm ludzki, charakteryzujący się zmianą zachowania lub innymi reakcjami psychofizycznymi i koniecznością używania stale lub okresowo tych środków lub substancji na organizm ludzki, charakteryzujący się zmianą zachowania lub innymi reakcjami psychofizycznymi i koniecznością używania stale lub okresowo tych środków lub substancji w celu doznania ich wpływu na psychikę lub la uniknięcia następstw wywołanych ich brakiem”

Najczęściej występującym uzależnieniem jest alkoholizm. Alkohol zajmuje szczególnie miejsce wśród substancji spożywanych przez człowieka. Jego nadmierne spożywanie wiąże się z ryzykiem wystąpienia szkód zdrowotnych, zarówno somatycznych, jak i psychologicznych. Ponadto, zjawiskiem powszechnym staje się problem narkomanii. Narkotyki są coraz bardziej wszechobecne. Zdobycie ich jest także sprawą prostą, nawet jeśli chodzi o dzieci i młodzież.

Szkody zdrowotne wywołane uzależnieniem nie ograniczają się tylko do szkód występujących u osób uzależnionych. Obejmują one swoim zasięgiem także członków rodzin, osoby żyjące w najbliższym otoczeniu alkoholika, narkomana. Niepokojący jest jednak fakt, iż uzależnienie staje się poważnym problemem społecznym, który wyciska swoje piętno nie tylko na jednostce uzależnionej, ale także na otoczeniu, jakim jest rodzina. Wywołuje dysfunkcjonizm w życiu człowieka uzależnionego i w funkcjonowaniu całej jego rodziny oraz może przyczynić się do wkroczenia uzależnionego w środowisko przestępcze. Zatrważające jest także to, iż z roku na rok obserwowane jest zjawisko uzależnień wśród dzieci i młodzieży.

Zgodnie z art. 4 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, „prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych należy do zadań własnych gminy”. Na terenie Gminy Bargłów Kościelny, zadania w zakresie profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom realizuje Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wraz z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Bargłowie Kościelnym.

W ramach ww. obowiązków ma na celu prowadzenie następujących działań:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, a w szczególności dla dzieci i młodzieży.
4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.
5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Pomoc społeczna udzielona bezpośrednio z tytułu uzależnień na terenie Gminy Bargłów Kościelny nie należy do wiodących. O koła 20 rodzin otrzymuje pomoc przyznana przez bargłowski GOPS z powodu alkoholizmu

Przyczyną stosunkowo niewielkiej świadczonej pomocy, mimo coraz bardziej zauważalnego problemu uzależnień, jest fakt, iż problem uzależnień często towarzyszy innym problemom, które stały się powodem udzielenia pomocy przez Ośrodek, stąd nie zostały wykazane w bezpośrednim obszarze dotyczącym pomocy uzależnionym. Obok alkoholizmu mianowicie, występują problemy związane z bezrobociem, ubóstwem, problemy wychowawcze i zdrowotne.

Problem okazjonalnego i eksperymentalnego używania substancji psychoaktywnych coraz częściej może dotyczyć środowisko młodzieży. Należy działać w kierunku eliminowania zagrożeń, uświadomić rodziców o istniejących zagrożeniach i stwarzać warunki do włączania rodziców w programy profilaktyczne realizowane dla dzieci i młodzieży na terenie Gminy Bargłów Kościelny.

Analizując problem uzależnień, warto też wspomnieć o tym, że na terenie Gminy Bargłów Kościelny realizuje procedurę „Niebieskiej Karty”, ponieważ zauważa się, że zjawisku uzależnień towarzyszy często zjawisko przemocy fizycznej i psychicznej. Funkcjonariusze policji, w ramach wizyt interwencyjnych odwiedzają rodziny problemowe i interweniują w razie zaistniałej niepokojącej sytuacji. W 2019 procedura NK prowadzona była u 18 rodzin.

4.5 Ubóstwo

Ubóstwo należy do największych i najpowszechniejszych nieszczęść ludzi. Staje się poważnym problemem społecznym. Rodzi niekorzystne zjawiska, począwszy od degradacji biologicznej i społecznej ubogich oraz ich rodzin, a skończywszy na zachowaniach patologicznych takich jak np. alkoholizm, narkomania oraz przestępczość.

Tabela 11. Udzielone świadczenia w formie posiłku dla uczniów „dzieci

	liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia	liczba świadczeń	kwota świadczeń w zł
2019	185	24 355	153 000
2018	177	25 252	169 555
2017	213	28 933	118 341

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje także działania służące objęciu dzieci i młodzieży w okresie nauki w szkole dożywianiem. Pomoc taka odciąża niejednokrotnie rodziny borykające się z trudną sytuacją finansową. Posiłek dofinansowywany przez Ośrodek Pomocy Społecznej bywa bardzo często jedynym głównym daniem dzieci objętych taką pomocą i pozwala na sprawne funkcjonowanie organizmu, zwłaszcza w wytężonym okresie nauki. W 2019 roku bargłowski GOPS udzielił pomocy w formie posiłków 185 osobom na kwotę 153 000 zł. Poniższa tabela przedstawia wysokość środków finansowych poniesionych w latach 2017-2019 przez GOPS w Bargłowie Kościelnym na dożywianie uczniów.

Jak wynika z powyższej tabeli, wydatki związane z dożywianiem uczniów w ciągu analizowanych lat oscylują na znacznym poziomie.

Rodzina jest podstawową komórką społeczną i najstarszą, a zarazem najpowszechniejszą formą życia społecznego. Jej funkcjonowanie to ciągłe oddziaływanie grupy osób - członków rodziny, to pewien rodzaj systemu, którego elementy są wzajemnie ze sobą powiązane. Na proces rozwoju dziecka duże znaczenie ma atmosfera życia rodzinnego, na którą też składają się osobowości matki i ojca, ich wzajemne współżycie, stosunki panujące między członkami rodziny. Zdrowa rodzina stwarza warunki do efektywnego rozwoju swoich członków, zaspokaja potrzeby biologiczne, bezpieczeństwa, miłości, szacunku, itp. Niestety, często zdarza się tak, że w rodzinie zaburzona zostaje więź emocjonalna między członkami rodziny. Atmosfera w rodzinie jest pełna napięcia a system rodzinny nie służy wszystkim jej członkom, nie wspiera ich, a nawet hamuje rozwój indywidualny. Można wtedy mówić o tzw. rodzinie dysfunkcyjnej, czyli o rodzinie która nie spełnia swych zadań względem dzieci

W 2019 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bargłowie Kościelnym pomógł z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz wielodzietności 52 rodzinom. Ponadto, pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej niosą aktywną pomoc swym podopiecznym wspierając rodziny w prawidłowym pełnieniu funkcji wychowawczych, w uzyskaniu należnych świadczeń osobom samotnie wychowującym dzieci.

Tabela 12. Pomoc w zakresie bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz wielodzietności w latach 2017-2019

Rok	Pomoc w zakresie bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz wielodzietności	Liczba Rodzin
2019 r.	Ogółem, w tym:	52
	Rodziny niepełne	1
	Rodziny wielodzietne	40
2018 r.	Ogółem, w tym:	70
	Rodziny niepełne	17
	Rodziny wielodzietne	38
2017 r.	Ogółem, w tym:	89
	Rodziny niepełne	18
	Rodziny wielodzietne	46

źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPIPS z lat 2017, 2018, 2019

4.6 Bezdomność

Ciężar i odpowiedzialność związaną z opieką i pomocą osobom bezdomnym leży w strukturach Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bargłowie Kościelnym. W związku z tym, iż problem bezdomności na terenie Gminy jest znikomy lub nie występuje, władze gminy nie tworzyły dotąd specjalnych ośrodków noclegowych dla osób bezdomnych.

4.7 Przestępczość

Według słynnej piramidy teorii hierarchii potrzeb autorstwa wybitnego amerykańskiego psychologa Abrahama Masłowa, oprócz najważniejszych potrzeb człowieka jaką są potrzeby fizjologiczne, na drugim miejscu znajduje się potrzeba bezpieczeństwa.

Ludzie od zarania dziejów poszukiwali i nadal poszukują form, metod i sposobów zapewnienia sobie bezpieczeństwa. Bezpieczeństwo oznacza brak zmartwień (strachu) wynikających z różnego rodzaju zagrożeń. Tak użyty termin „bezpieczeństwo” dotyczy zarówno jednostek, jak i całych społeczeństw.

Na terenie Gminy Bargłów Kościelny nie ma komisariatu policji. Gminę patrolują dzielnicowi zatrudniony w Komendzie Powiatowej Policji w Augustowie i to oni sprawują pieczę nad bezpieczeństwem całego powiatu, w tym także nad bezpieczeństwem Gminy Bargłów Kościelny.

KPP w Augustowie realizuje następujące zadania:

- ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami godzącymi w te dobra;
- ochrona bezpieczeństwa i porządku, zapewnienie spokoju w miejscach publicznych,

w transporcie i komunikacji publicznej, w ruchu drogowym i na wodach;

- wykrywanie i ściganie sprawców przestępstw i wykroczeń
- działania profilaktyczne (prewencyjne) w celu ograniczenia popełniania przestępstw i wykroczeń a także wszelkim zachowaniom kryminogennym, współpraca w tym zakresie z innymi podmiotami;
- kontrola przestrzegania przepisów porządkowych i administracyjnych obowiązujących w miejscach publicznych, a także związanych z działalnością publiczną;
- zarządzanie informacją kryminalną, prowadzenie baz danym Systemu Informacyjnego Schengen SIS, DNA;
- współpraca z policjami innych państw, realizacja zadań wynikających z podpisanych umów międzynarodowych i odrębnych przepisów;
- nadzór nad strażami gminnymi/miejskimi oraz nad innymi specjalistycznymi uzbrojonymi formacjami

W ramach wykonywania swoich ustawowych obowiązków policjanci KPP w Augustowie wykonują czynności: operacyjno-rozpoznawcze, dochodzeniowo-śledcze i administracyjno-porządkowe. Wykonując wymienione czynności mają prawo do:

- legitymowania osób w celu ustalenia ich tożsamości (z uzasadnieniem);
- zatrzymywania osób na zasadach określonych w przepisach Kodeksu postępowania karnego i innych ustaw;
- zatrzymywania osób pozbawionych wolności, które korzystając z przepustki nie powróciły w wyznaczonym terminie do Zakładu Karnego lub Aresztu Śledczego;
- zatrzymywania osób stwarzających zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego i mienia;
- pobierania od osób wyciśniętych ze śluzówki policzków celu identyfikacji osób o nieustalonej tożsamości oraz osób usiłujących ukryć swoją tożsamość, jeżeli ustalenie tożsamości w inny sposób nie jest możliwe, pobierania materiału biologicznego ze włosów ludzkich o nieustalonej tożsamości;
- przeszukiwania osób i pomieszczeń na podstawie przepisów Kodeksu postępowania karnego i innych ustaw;
- dokonywania kontroli osobistej, a także przeglądania zawartości bagaży i sprawdzania ładunku w portach i na dworcach oraz w środkach transportu lądowego, powietrznego i wodnego, w razie istnienia uzasadnionego podejrzenia popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary;
- obserwowania i rejestrowania obrazu zdarzeń w miejscach publicznych, a w określonych przypadkach, także i dźwięku,
- kontrolowanie rodzaju używanego paliwa przez pobranie próbek paliwa ze zbiornika

pojazdu;

- żądania pomocy od instytucji państwowych, organów administracji rządowej i samorządu terytorialnego oraz jednostek gospodarczych prowadzących działalność w zakresie użyteczności publicznej, oraz zwracania się o niezbędną pomoc do innych jednostek gospodarczych i organizacji społecznych, jak również zwracania się w

napływających do każdej osoby o udzielenie doraźnej pomocy, w ramach obowiązujących przepisów prawa.

W toku pełnionej służby na terenie Gminy Bargłów Kościelny, dzielnicowy wykonuje szereg czynności administracyjnych, porządkowych i prewencyjnych. Do jego obowiązków należy: legitymowanie osób, doprowadzenie osób, przeprowadzanie wywiadów i ustaleń, uczestnictwo w spotkaniach środowiskowych, zatrzymanie przedmiotów pochodzących z przestępstw, zatrzymanie poszukiwanych pojazdów, zatrzymanie dowodów rejestracyjnych, zatrzymanie uprawnień do kierowania.

Najczęstszymi popełnianymi przestępstwami są: kradzieże, włamania, kradzieże z włamaniem.

Z obserwacji dzielnicowego wynika, że jednym z czynników kryminogennych jest wysoki stopień bezrobocia (wśród podejrzanych największą grupę stanowią bezrobotni) oraz alkohol (nietrzeźwi stanowią znaczną część populacji ustalonych podejrzanych). Odsetek nietrzeźwych, którzy wchodzi w konflikt z prawem ma stałą tendencję rosnącą.

Niepokojącym jest zjawisko wzrostu liczby przestępstw, których dopuścili się nieletni. Najczęściej są to przestępstwa popełniane przeciwko mieniu.

Zauważa się także, że na wysokim poziomie utrzymuje się zagrożenie przestępczością drogową. Głównymi przyczynami wypadków drogowych jest najczęściej niedostosowanie prędkości jazdy do warunków panujących na drodze, w dalszej kolejności nieprawidłowe manewry wyprzedzania, omijania i cofania, nieudzielenie pierwszeństwa przejazdu, a także błędy pieszych i zbyt duża prędkość jazdy. Niebagatelny wpływ na poziom bezpieczeństwa w ruchu drogowym ma stan trzeźwości użytkowników ruchu drogowego. Pozytywnym przejawem zaangażowania jest coroczny od szeregu lat wzrost ujawniania sprawców kierowania pojazdami w stanie nietrzeźwym, ale pomimo zaostrzenia sankcji za kierowanie pojazdem w stanie nietrzeźwości, dynamika przestępczości w tej kategorii nadal utrzymuje się na wysokim poziomie.

KPP w Augustowie pełni straż w zakresie zwalczania przestępczości i utrzymywania bezpieczeństwa na terenie Gminy Bargłów. Pracownicy GOPS Bargłów Kościelny współpracują z dzielnicowymi w zakresie procedury Niebieskiej Karty.

Współpracują także z sądem (Sad Rejonowy w Augustowie) i współdziałają z kuratorami. Uczestniczą w wyjazdach w teren, szczególnie do rodzin nadzorowanych przez sąd. W porozumieniu z zakładami karnymi przygotowują także osoby opuszczające placówki penitencjarne do dostosowania się do warunków życia istniejących na wolności. Zapobiegają

w ten sposób niedostosowaniu tychże osób do życia w społeczeństwie, zwłaszcza z uwagi na fakt, iż wiele osób, odsiadujących wyroki i kary, znajdowało się przez wiele miesięcy, a nawet lat, w zakładach karnych, z dala od „normalnych” spraw codziennego życia. Z powodu trudności adaptacyjnych po opuszczeniu zakładu karnego Ośrodek, udziela pomocy po zwolnieniu z zakładu karnego.

Tabela 13. Pomoc udzielona przez GOPS w latach 2017 - 2019 z powodu trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego

	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2017	1	1
2018	3	3
2019	2	2

źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPIPS z lat 2017, 2018, 2019

Bargłowski Ośrodek jest także gotowy do przyznania pomocy z powodu braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze, czy przyznania pomocy z powodu trudności integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, aczkolwiek do tej pory, zgodnie z analizą sprawozdań MPIPS, nie zaistniała taka potrzeba.

V. Analiza SWOT

Analiza SWOT pozwala na określenie siły wpływu mocnych i słabych stron na mogące pojawić się szanse i zagrożenia.

W przypadku niniejszej Strategii, analiza SWOT polega na zidentyfikowaniu silnych i słabych stron Gminy Bargłów Kościelny w sferze społeczno-gospodarczej (jej wewnętrznych zasobów i możliwości), oraz na rozpoznaniu szans i zagrożeń jakie przed nią stają (czynniki zewnętrzne dla Gminy).

Silne i słabe strony są czynnikami wewnętrznymi dla Gminy Bargłów Kościelny, zaś szanse i zagrożenia są zewnętrznymi czynnikami.

Analizy SWOT dokonano z uwzględnieniem następujących obszarów problemowych:

- I. Bezrobocie, ubóstwo
- II. Rodzina dysfunkcyjna
- III. Niepełnosprawność i długotrwała choroba
- IV. Marginalizacja grup społecznych, w tym: patologie społeczne, przestępczość, uzależnienia, bezdomność

Tabela 14. Analiza SWOT dla Gminy Bargłów Kościelny

I. Bezrobocie, ubóstwo	
Mocne strony	Słabe strony
<p>Prężnie działający na terenie Gminy Bargłów Kościelny, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej</p> <p>Dobra współpraca GOPS z Wójtem i Radą Gminy w zakresie pomocy społecznej</p> <p>Pozytywne nastawienie służb społecznych do podopiecznych</p> <p>Wzrost liczby osób o wysokich kwalifikacjach</p> <p>Wzrost świadomości wymagań rynku pracy wśród osób młodych</p> <p>Rozwijająca się współpraca PUP w Augustowie z Bargłowskim GOPS</p> <p>Dobra znajomość środowiska</p>	<p>Ubogi rynek pracy</p> <p>Bierność osób długotrwale bezrobotnych</p> <p>Zmiany w osobowości bezrobotnego</p> <p>Brak zainteresowania osób bezrobotnych pomocą w wyjściu z bezrobocia</p> <p>Mała ilość organizacji pozarządowych</p> <p>Kumulacja bezrobocia w rodzinie</p> <p>Negatywne zmiany w psychice wywołane bezrobociem</p> <p>Niekorzystne, trudno powstrzymane zmiany demograficzne- starzenie się społeczeństwa</p> <p>Niskie wykształcenie osób bezrobotnych i ubogich</p> <p>Wyuczona bezradność, roszczeniowość postaw osób bezrobotnych</p> <p>Niewystarczająca dostępność do pomocy terapeutycznej, psychologicznej i prawnej</p> <p>Niedostateczne środki finansowe na rozwiązywanie problemów społecznych</p> <p>Ujemny przyrost naturalny</p>
Szanse	Zagrożenia
<p>Programy aktywizujące</p> <p>Otwarty rynek pracy w UE</p> <p>Możliwość zatrudnienia socjalnego dla osób długotrwale bezrobotnych</p> <p>Możliwość pozyskania dotacji z programów unijnych na potrzeby aktywizacji osób bezrobotnych</p> <p>Organizowanie kursów kwalifikacyjnych</p> <p>Zwiększenie dostępności obszarów inwestycyjnych</p> <p>Zwiększenie rozwoju przedsiębiorczości lokalnej</p> <p>Silny i kompetencyjny samorząd</p> <p>Wspieranie działań samopomocowych</p> <p>Lansowanie polityki prozatrudnieniowej</p> <p>Tworzenie nowych miejsc pracy dzięki wykorzystaniu szans płynących z naturalnych, ekologicznych uwarunkowań Gminy</p> <p>Poszerzenie rynku pracy dzięki tworzeniu gospodarstw agroturystycznych</p>	<p>Brak nowych miejsc pracy, ubogi rynek pracy</p> <p>Degradacja społeczeństwa bezrobotnego</p> <p>Wzrastająca liczba osób długotrwale bezrobotnych</p> <p>Wysokie koszty związane z zatrudnianiem - nieprzychylna polityka państwowa</p> <p>Brak systemu motywacyjnego dla przedsiębiorców w kierunku tworzenia nowych miejsc pracy</p> <p>Mała skuteczność w pozyskiwaniu inwestorów</p> <p>Brak rozwoju infrastruktury dla inwestorów</p> <p>Niespójne przepisy prawne</p> <p>Brak przejrzystości reguł rynku pracy</p> <p>Brak zainteresowania osób bezrobotnych pomocą w wyjściu z bezrobocia</p> <p>Kumulacja bezrobocia w rodzinie</p> <p>Niski poziom przedsiębiorczości</p> <p>Odływ młodzieży do większych miast - emigracja zarobkowa młodzieży</p> <p>Niski poziom wiedzy dot. pozyskiwania środków z UE</p> <p>Skomplikowane procedury wypełniania wniosków unijnych, zawikłane wymogi formalne</p>

	<p>Upředzenie społeczne wobec ludzi ubogich i bezrobotnych</p> <p>Obarczanie samorządów lokalnych kolejnymi zadaniami w nieproporcjonalnej wielkości środków budżetowych</p> <p>Zniechęcenie bezrobotnych do zmiany sytuacji</p>
II. Rodzina dysfunkcyjna	
Mocne strony	Słabe strony
<p>Przywiązanie do nauki Kościoła i tradycji</p> <p>Działania instytucji wspomagających rodzinę</p> <p>Możliwość pozyskania dotacji z programów unijnych na potrzeby pomocy społecznej rodzinom</p> <p>Dobre rozpoznanie potrzeb w zakresie pomocy społecznej (potrzeb środowiskowych)</p> <p>Dobra współpraca GOPS z Wójtem i Radą Gminy w zakresie pomocy społecznej rodzinom dysfunkcyjnym</p> <p>Dobra znajomość środowiska</p>	<p>Konsumpcyjny styl życia</p> <p>Słabo rozwinięta sieć poradnictwa</p> <p>Zbyt mała liczba pracowników socjalnych i specjalistów w GOPS w porównaniu do istniejących potrzeb</p> <p>Nowe zadania gmin zlecane bez pokrycia finansowego</p> <p>Niedostateczne środki finansowe na funkcjonowanie pomocy społecznej oraz zatrudnienie nowych specjalistów</p> <p>Niewystarczające środki finansowe na świadczenia społeczne</p> <p>Bierność rodziców w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych</p> <p>Brak zainteresowania rodziców problemami dzieci</p> <p>Niewystarczająca dostępność do pomocy terapeutycznej, psychologicznej i prawnej</p> <p>Degradacja fizyczna, psychiczna, społeczna rodzin dotkniętych patologiami społecznymi</p> <p>Brak dialogu i niewłaściwe relacje między członkami rodziny</p> <p>Niewydolność wychowawcza rodziców</p> <p>Rozluźnienie więzi rodzinnych</p> <p>Niesprzyjające warunki do zakładania rodziny,</p> <p>Brak specjalistycznego wsparcia i terapii dla rodzin</p> <p>Brak programów zwiększających świadomość społeczną w zakresie profilaktyki dot. rodzin dysfunkcyjnych</p> <p>Brak specjalistycznego wsparcia i terapii dla rodzin</p> <p>Wzrost liczby rodzin dysfunkcyjnych</p> <p>Narastający problem uzależnień</p>
Szanse	Zagrożenia
<p>Integracja z Unią Europejską - możliwość pozyskiwania funduszy</p> <p>Edukacja społeczeństwa w kierunku kształtowania pozytywnych postaw w zakresie zdrowego stylu życia</p> <p>Organizacja wolnego czasu dla dzieci</p>	<p>Przemoc w rodzinie i związane z nią problemy</p> <p>Pogłębiające się zjawisko patologii społecznych</p> <p>Szybkie tempo życia</p> <p>Długotrwałe uzależnienie rodzin od pomocy</p>

<p>pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych Poradnictwo rodzinne dostosowane do potrzeb poszczególnych rodzin Propagowanie wzorca rodziny wielopokoleniowej Wypracowane standardy usług Łączenie potencjałów materialnych i ludzkich w rozwiązywaniu problemów Wzrost poziomu wykształcenia Inicjowanie wolontariatu Tworzenie się grup samopomocowych Pozyskiwanie środków z różnych źródeł Propagowanie profesjonalnych programów profilaktycznych Łączenie potencjałów administracji rządowej i organizacji pozarządowych</p>	<p>społecznej Narastające i długotrwałe bezrobocie Mała aktywność środowiska lokalnego na rzecz rodziny Brak wsparcia osób dotkniętych kryzysem Niewystarczające rozumienie narastających problemów w rodzinie Upadek autorytetów i wartości moralnych Roszczeniowa postawa wobec pomocy społecznej, wyuczona bezradność, bierność klientów pomocy społecznej Liberalizm w wychowaniu młodzieży Negatywne wzorce zachowań w rodzinie Niewystarczające środki finansowe na realizację zadań Niechęć rodzin do współpracy Mała aktywność środowiska lokalnego na rzecz rodziny</p>
III. Niepełnosprawność i długotrwała choroba	
Mocne strony	Słabe strony
<p>Akceptacja społeczna dla działań podejmowanych na rzecz poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych i ich rodzin Dobre rozpoznanie potrzeb w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym, długotrwałe chorym Dobra znajomość środowiska Istniejący system wsparcia społecznego, w tym instytucji pomocy społecznej, dla osób niepełnosprawnych zagrożonych wykluczeniem społecznym Przywiązanie do tradycyjnych wartości Dostrzeżenie problematyki osób niepełnosprawnych Pozytywna postawa społeczna, gotowość niesienia pomocy Możliwość pozyskania dotacji z programów unijnych Dobra współpraca GOPS z Wójtem i Radą Gminy w zakresie pomocy społecznej niepełnosprawnym, długotrwałe chorym i ich rodzinom</p>	<p>Bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu problemów dotyczących niepełnosprawności Mała liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowana w PUP w Augustowie Brak pełnych informacji Wzrastająca liczba niepełnosprawnych Brak tolerancji społeczeństwa dla osób niepełnosprawnych Bariery świadomościowe istniejące w społeczeństwie: bierność, niezrozumienie, niechęć, niewiedza Brak zakładów pracy zatrudniających osoby niepełnosprawne Brak zainteresowania osób niepełnosprawnych szkoleniami i przekwalifikowaniami Brak doświadczenia w opracowywaniu projektów do unijnych funduszy strukturalnych Nowe zadania gmin zlecane bez pokrycia finansowego Brak możliwości kompleksowej pomocy dla całej rodziny niepełnosprawnego Bariery architektoniczne utrudniające aktywność społeczno-zawodową i kulturalną Duże obciążenie zawodowe pracowników pomocy społecznej Słabo rozwinięty system usług opiekuńczych</p>
Szanse	Zagrożenia

<p>Umocowanie prawne działań zmierzających do wyrównania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych</p> <p>Realizowanie głównych zapisów prawnych dotyczących pomocy społecznej, ochrony zdrowia psychicznego i praw osób niepełnosprawnych</p> <p>Podejmowanie działań przez organizacje Pozarządowe</p> <p>Stworzenie wolontariatu</p> <p>Możliwość pozyskiwania środków finansowych z dotacji UE</p> <p>Edukacja społeczeństwa w kierunku kształtowania pozytywnych postaw w zakresie zdrowego stylu życia</p> <p>Pełniejsze zaspokojenie potrzeb mieszkańców przy podjęciu wspólnych działań jednostek i organizacji pozarządowych działających na rzecz pomocy społecznej</p> <p>Organizacja pomocy osobom niepełnosprawnym poprzez stworzenie odpowiedniej infrastruktury</p>	<p>Utrwalony, błędny pogląd na temat niepełnosprawnych</p> <p>Niestabilna polityka finansowa i społeczna państwa</p> <p>Nowe zadania gmin zlecane bez pokrycia finansowego</p> <p>Niestabilny i niespójny system prawny</p> <p>Znikoma ilość działań podejmowanych na rzecz osób niepełnosprawnych, długotrwale chorych, osób starszych</p> <p>Narastające zubożenie osób niepełnosprawnych i chorych</p> <p>Rozczarowanie społeczne polityką państwa</p> <p>Rozluźnienie więzi rodzinnych</p> <p>Zmniejszająca się odpowiedzialność za rodzinę, w tym najstarszych członków rodzin</p> <p>Tendencje do marginalizowania osób niepełnosprawnych, długotrwale chorych</p> <p>Brak pomysłu na zdrowe życie</p> <p>Brak świadomości społecznej na temat niepełnosprawności i długotrwałej choroby</p> <p>Obarczanie samorządów lokalnych kolejnymi zadaniami w nieproporcjonalnej wielkości do środków budżetowych</p> <p>Niechęć pracodawców do zatrudniania osób niepełnosprawnych</p> <p>Ograniczony dostęp do pomocy medycznej i rehabilitacji</p>
<p>IV. Marginalizacja grup społecznych, w tym: patologie społeczne, przestępczość, uzależnienia, bezdomność</p>	
<p>Mocne strony</p>	<p>Słabe strony</p>
<p>Dobre rozpoznanie potrzeb środowiskowych</p> <p>Możliwość pozyskania dotacji z programów unijnych</p> <p>Dobra współpraca GOPS z Wójtem i Radą Gminy w zakresie pomocy społecznej</p> <p>Świadomość wśród pracowników społecznych dużych potrzeb społeczności lokalnej z zakresu pomocy społecznej</p> <p>Pozytywne nastawienie służb społecznych do podopiecznych</p>	<p>Roszczeniowa postawa klientów pomocy społecznej</p> <p>Ubogi rynek pracy</p> <p>Rozbieżność między zadaniami wynikającymi z ustawy a rzeczywistymi środkami na ich realizację</p> <p>Brak poradnictwa specjalistycznego dla osób dotkniętych marginalizacją</p> <p>Słabe przygotowanie kadry do pracy z trudnym klientem</p> <p>Występowanie coraz większej skali patologii społecznych</p> <p>Zbyt mała liczba pracowników socjalnych w porównaniu do potrzeb społeczności lokalnej i do wymogów ustawowych</p> <p>Uwikłanie pracowników socjalnych w procedury papierowego rozwiązywania problemów społecznych, kosztem wyjazdów</p>

	<p>i obserwacji środowiskowych Niewystarczające środki finansowe na świadczenia społeczne Wzrastająca liczba ludzi ubogich Niewystarczająca dostępność do pomocy terapeutycznej, psychologicznej i prawnej</p>
Szanse	Zagrożenia
<p>Integracja z Unią Europejską – możliwość pozyskiwania funduszy Rozwiązania legislacyjne dotyczące zatrudnienia socjalnego Wzrost gospodarczy Poradnictwo rodzinne dostosowane do potrzeb poszczególnych rodzin Działania integrujące środowisko lokalne na rzecz inicjatyw prowadzących do rozwiązania/złagodzenia problemów uzależnień Propagowanie zdrowego stylu życia Rozwój współpracy istniejących już organizacji i instytucji Wspieranie działań samopomocowych z zakresu pomocy społecznej Propagowanie profesjonalnych programów profilaktycznych Organizacja wolnego czasu dla dzieci i młodzieży</p>	<p>Wzrost liczby osób marginalizowanych społecznie Upadek autorytetów i norm społecznych Brak nowych miejsc pracy, ubogi rynek pracy Rozwarstwienie społeczne, dziedziczność, bezrobocie w rodzinie Negatywne wzorce zachowań w rodzinach Brak akceptacji i zrozumienia dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym Wzrastający poziom patologii społecznych Złe schematy radzenia sobie z problemami Dziedziczenie postaw, zachowań rodziców uzależnionych Zwiększająca się liczba czynników uzależniających - telewizja, Internet, gry komputerowe Obarczanie samorządów lokalnych kolejnymi zadaniami w nieproporcjonalnej wielkości do środków budżetowych Wyuczona bezradność klientów pomocy społecznej</p>

Podsumowanie:

Niewątpliwie, dużym atutem Gminy Bargłów Kościelny w zakresie pomocy społecznej jest dobra współpraca Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z Wójtem i Radą Gminy. Samorząd lokalny dostrzega liczne problemy społeczne występujące w Gminie oraz wyraża chęć podjęcia działań w kierunku ich rozwiązania.

Gmina boryka się jednak z niewspółmiernymi, do występujących na tym terenie potrzebami, środkami finansowymi przeznaczonymi na pomoc społeczną.

Pracownicy socjalni obserwują niepokojące zachowania, jakie przejawiają klienci pomocy społecznej charakteryzujące się roszczeniową postawą, wyuczoną bezradnością. Zagrożeniem jest także brak chęci wśród podopiecznych pomocy społecznej do podjęcia działań w kierunku rozwiązania występującego problemu społecznego oraz sytuacja gospodarcza.

Rozwiązaniem wielu problemów społecznych może być na pewno pozyskiwanie środków finansowych na realizację wielu projektów służących rozwiązaniu wielu ważnych problemów natury społecznej w związku z integracją z UE. Nie należy także zapominać, o istotnej roli organizacji pozarządowych w kwestii społecznej. Ważna jest współpraca jednostek pomocy społecznej z organizacjami pozarządowymi, ponieważ pozwala na efektywne rozwiązania, nowatorskie podejścia i odciążenie pracowników pomocy społecznej.

Rozwiązywanie problemów społecznych może być efektywniejsze, gdy wprowadzi się współpracę z sektorem non-profit. Działanie placówek pomocy społecznej i organizacji pozarządowych stwarza dużą szansę poprawy sytuacji społecznej w Gminie Bargłów Kościelny.

VI. Misja, Priorytety i Cele strategiczne. Działania i wskaźniki osiągnięcia celów strategicznych

Na lata obowiązywania niniejszej Strategii tj. 2021 - 2030, w Gminie Bargłów Kościelny, przyjmuje się poniższą misję pomocy społecznej:

Misja:

Bargłów Kościelny-

*gminą dbającą o potrzeby społeczności lokalnej,
efektywnie rozwiązującą problemy społeczne*

Dla opracowywania niniejszej Strategii przyjęto następujące obszary problematyczne:

- I. Bezrobocie, ubóstwo
- II. Rodzina dysfunkcyjna
- III. Niepełnosprawność i długotrwała choroba
- IV. Marginalizacja grup społecznych, w tym: patologie społeczne, przestępczość, uzależnienia, bezdomność

obszar problematyczny - Bezrobocie, ubóstwo

Cel strategiczny 1 - Efektywny system przeciwdziałania bezrobocia w gminie i walki z ubóstwem

społeczności lokalnej

obszar problematyczny - Rodzina dysfunkcyjna

Cel strategiczny 2 - Prawidłowo funkcjonująca rodzina, sprawny system opieki nad dzieckiem

obszar problematyczny - Niepełnosprawność i długotrwała choroba

Cel strategiczny 3 - Niepełnosprawni i osoby starsze aktywni w życiu społecznym

obszar problematyczny - Marginalizacja grup społecznych, w tym: patologie społeczne, przestępczość, uzależnienia, bezdomność

Cel strategiczny 4 - Skuteczny system przeciwdziałania marginalizacji grup społecznych

Tabela 15 Działania i wskaźniki osiągnięcia celów strategicznych dla Gminy Bargłów Kościelny

Lp.	Obszar problematyczny	Cel strategiczny	Działania	Przykładowe wskaźniki osiągnięcia celu strategicznego
1	Bezrobocie, ubóstwo	Efektywny system przezwycięzania bezrobocia w gminie i walki z ubóstwem społeczności lokalnej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tworzenie systemu wsparcia osób bezrobotnych i członków ich rodzin 2. Opracowywanie programów aktywizujących 3. Zapobieganie zjawisku dziedzicznego bezrobocia w rodzinach 4. Przeciwdziałanie degradacji społeczno-zawodowej bezrobotnych 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób uczestniczących w programach i działaniach aktywizujących • Liczba bezrobotnych uczestniczących w programach aktywizujących • Ilość i różnorodność inicjatyw służących zapobieganiu zjawisku dziedzicznego bezrobocia w rodzinach • Liczba porad oraz innych form pomocy udzielonych bezrobotnym i ich rodzinom • Baza placówek i instytucji zaangażowanych w działania • Liczba osób/rodzin objętych aktywizacji bezrobotnych podjęty pracę

2	Rodzina dysfunkcyjna	Prawidłowo funkcjonująca rodzina, sprawny system opieki nad dzieckiem	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tworzenie systemu pomocy dziecku i rodzinie poprzez rozwój usług profilaktyczno - wspierających skierowanych do rodzin dysfunkcyjnych 2. Promocja postaw prorodzinnych i pozytywnego wzorca rodziny 	<p>Liczba programów działań na rzecz rodzin wymagających wsparcia w pełnieniu funkcji wychowawczej</p> <ul style="list-style-type: none"> • Organizowanie form edukacji rodziców w kierunku prawidłowego funkcjonowania rodziny • Liczba osób/rodzin objętych wsparciem • Liczba zorganizowanych i przeprowadzonych imprez integracyjnych i kulturalnych, festynów, spartakiad
3	Niepełnosprawność i długotrwała choroba	Niepełnosprawni i osoby starsze aktywni w życiu społecznym	<p>Integracja osób niepełnosprawnych, starszych i długotrwanie chorych ze środowiskiem</p> <p>Zapewnienie osobom długotrwanie chorym, niepełnosprawnym, starszym kompleksowej opieki - medycznej, rehabilitacyjnej,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Baza placówek i instytucji zaangażowanych w działania • Liczba osób objętych wsparciem

			socjalnej poprzez rozwój odpowiedniej infrastruktury	
4.	Marginalizacja grup społecznych, w tym: patologie społeczne, przestępczość, uzależnienia, bezdomność	Skuteczny system przeciwdziałania marginalizacji grup społecznych	<p>1. Rozwój odpowiedniej infrastruktury służącej wszechstronnej pomocy grupom dotkniętym patologiami społecznymi i rodzinom tych osób</p> <p>2. Opracowanie i realizacja lokalnych programów profilaktycznych dla poszczególnych grup społecznych oraz podejmowanie działań służących przeciwdziałaniu marginalizacji i zjawiskom patologii społecznych.</p> <p>3. Prowadzenie efektywnej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Baza placówek i instytucji zaangażowanych w działania • Ilość programów readaptacji społecznej przeciwdziałających procesom marginalizacji • Liczba osób objętych wsparciem • Liczba mieszkańców objętych działaniem

			współpracy jednostek pomocy społecznej z organizacjami pozarządowymi w zakresie zwalczania i eliminowania skutków marginalizacji grup społecznych	
--	--	--	---	--

Institucje biorące udział w realizacji strategii to:

- Urząd Gminy Bargłów Kościelny,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Gminy Bargłów Kościelny,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bargłowie Kościelnym,
- Kościół Katolicki ,
- Placówki szkolne na terenie gminy Bargłów Kościelny,
- Ośrodki Zdrowia w Bargłowie Kościelnym,
- Organizacje pozarządowe działające na terenie Gminy Bargłów Kościelny,
- Dzielnicowi Gminy Bargłów Kościelny,
- Starostwo Powiatowe w Augustowie,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie,
- Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Augustowie,
- Gabinet Psychoterapii Uzależnień i Współuzależnienia w Augustowie,
- Kuratorzy Sądowi przy Sądzie Rejonowym w Augustowie,
- KPP w Augustowie,
- KPP Straży Pożarnej w Augustowie.

VII. Wdrażanie i monitoring Strategii

„Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bargłów Kościelny na lata 2021 - 2030” jest warunkiem koniecznym rozwiązywania problemów społecznych istniejących w Gminie Bargłów Kościelny. Aby przyniosła zaplanowane efekty, konieczne jest sukcesywne jej wdrażanie, czuwanie nad jej realizacją i kontrolowanie jej przebiegu.

Wszystkie zaplanowane zadania realizacyjne do roku 2030 mają na celu rozwiązanie wielu problemów społecznych i podniesienie atrakcyjności Gminy, chociażby w oczach jej mieszkańców.. Niewykonanie zadań w poszczególnych obszarach problematycznych (Bezrobocie i ubóstwo; Rodzina dysfunkcyjna,; Niepełnosprawność i długotrwała choroba; Marginalizacja grup społecznych, w tym: patologie społeczne, przestępczość, uzależnienia, bezdomność) może doprowadzić do trudnych sytuacji społecznych w konsekwencji przyjmując niepokojącą postać społecznych patologii.

◆◆ Wdrażanie Strategii

Wdrażanie Strategii opierać powinno się na odpowiednim rozdziale zadań realizacyjnych w ramach struktury organizacyjnej gminy i jednostek jej podlegających. Pozwala to na koncentrowanie się na konkretnym przedsięwzięciu, a tym samym zwiększa jego efektywność. Nad przebiegiem realizacji Strategii czuwać będzie Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bargłowie Kościelnym. Będzie sprawować nadzór nad realizacją Strategii poprzez analizę corocznych raportów opracowanych na podstawie monitoringu.

Wdrażanie strategii jest procesem długotrwałym i nie należy oczekiwać, że samo posiadanie strategii rozwiąże wszystkie problemy gminy oraz jej mieszkańców. Właściwy proces wdrażania strategii wymaga połączenia wysiłków wielu instytucji, organizacji i osób.

◆◆◆ *Monitoring Strategii*

Wdrażanie na każdym etapie podlega weryfikacji i aktualizacji. Wdrożenie Strategii będzie zatem podlegać monitorowaniu. Proces monitoringu strategii jest niezwykle ważnym działaniem, ponieważ posłuży obserwacji realizacji Strategii. Prawidłowo prowadzony umożliwi stwierdzenie, czy Strategia jest właściwie realizowana oraz czy założenia, na których ją oparto, nie uległy zmianie.

Zakłada się, że raz do roku sporządzony zostanie raport z postępów realizacji strategii, który przedkładany będzie Wójtowi Gminy Bargłów Kościelny. Działania monitorujące pozwolą ponadto sprawnie i elastycznie reagować na wszelkie zmiany mogące wpłynąć na procesy wykonawcze. Wnioski z raportów mogą stać się również bodźcem do dokonania zmian niektórych zapisów strategii w związku z pojawieniem się istotnych zmian w gminie czy jej otoczeniu, dają możliwość elastycznego reagowania na zmieniające się uwarunkowania zewnętrzne. Działanie monitorujące zapisy Strategii może bowiem spowodować konieczność modyfikacji celów przyjętych w strategii oraz wymuszać zmianę sposobów ich realizacji.

VIII. Źródła finansowania

Przewidywane źródła finansowania Strategii to:

1. Środki finansowe pochodzące z budżetu gminy w zakresie finansowania zadań własnych gminy z tytułu pomocy społecznej oraz w innych obszarach ujętych w strategii,
2. Środki finansowe pochodzące z budżetu państwa na zadania zlecone gminie przez administrację rządową,
3. Środki finansowe pochodzące ze źródeł organizacji pozarządowych. Pozyskiwaniem tych środków powinny się zająć podmioty funkcjonujące na terenie gminy, w tym między innymi: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bargłowie Kościelnym, szkoły, organizacje pozarządowe itp.,
4. Środki finansowe pochodzące z funduszy krajowych, m.in. Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Ochrony Środowiska, Fundusz Mieszkaniowy, itp.,
5. Środki z Unii Europejskiej,
6. Środki pochodzące ze Starostwa Powiatowego,
7. Fundusze inwestorów prywatnych (Sponsorzy).

IX. Zakończenie

Niniejsza „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bargłów Kościelny na lata 2021 - 2030” jest "własnością" społeczności lokalnej - dla niej przede

wszystkim była budowana. Stanowi dokument otwarty, podlegającym modyfikacjom, w związku z pojawieniem się nowych czynników czy uwarunkowań mogących mieć wpływ na realizację Strategii, osiągnięcie założonych celów strategicznych. Służy:

- Umożliwieniu osobom i rodzinom przewycięzania trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie sami pokonać, wykorzystując własne zasoby i możliwości.
- Zaspokojeniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin i umożliwieniu im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka.
- Zapobieganiu wykluczeniu społecznemu poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.